LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Semi-Weekly
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
Telephone VIrginia 9-1827
PRICE 10c A COPY

No. 16 ★★★★ Richmond Hill 19, N. Y., Antrad., vasario (Feb.) 24, 1959 ★★★★ METAI 48-ji

KRISLAI

"Užumiškių tragedija."
Šiurpūs vaizdai.
Kur tie žmogžudžiai
randasi dabar?
Tysliavai, Balkūnui, Sondai,
Šimučiui, Grigaičiui
ir Gaidžiūnui pasiskaityti.

Rašo A. Bimba

Šiuos krislus rašau labai susijaudinęs. Teisybę pasakius, ne rašau, bet kopijuoju.

Dalykas toks. Iš Vilniaus gavau žurnalą "Moksleivis" (Nr. 7-8, 1958 m.) ir jame radau neilgą straipsnį "Užumiškių tragedija." Tragedija įvyko šetekšnos apylinkėje, mūsų apylinkėje.

Straipsnyje rašoma, kaip 1917 metais lietuviškieji fašistai žmogžudžiai žudė Užumiškių kaimo žmones. Perskaitęs tą straipsnį per visą naktį nebegalėjau užmigti.

Ypač raginu "Keleivio," "Vienybės," "Naujienų," "Draugo," Dirvos" ir "Darbininko" redaktorius perskaityti tai, kas seka. Gal gi pas vieną kurį dar yra likęs nors krislelis žmoniškumo, gal apsigalvos, kokius sutvėrimus jie globoja, gina ir didvyriais laiko, kokiems žvėrims jie norėtų "išlaisvinę" Lietuvą atiduoti.

Štai ištraukos iš minėto straipsnio:

"Vakarop susirinko visa (Bieliauskų) šeima. Prie vakarienės stalo trūko tik Emilijos ir Vlado. Ties Užumiškių kaimu jau leidosi glūdi naktis. Niekas nežiebė trobose žiburio, jautriai įsiklausydami į mažiausią krebždesį.

"Po vakarienės užumiškiečiai skubėjo pas Bieliauskus. Laikai buvo neramūs, apylinkės miškuose siautėjo banditų gaujos, liejosi nekaltų žmonių kraujas. Užumiškių kaimo gyventojai sutarė laikytis bendrai. Kiekvieną vakarą susirinkdavo erdvioje Bieliauskų gryčioje, kur ir praleisdavo ilgas, neramias rudens naktis.

—Krūvoje kažkaip drąsiau, saugiau jautiesi, — kalbėjo užumiškiečiai.

"Tą vakarą pas Bieliauskus suėjo kaimynai. Vyrai pypkavo, mezgė pokalbį apie žiemą, gyvulius, apie kolūkius... Moterys, susimetę į krūvelę, šnibždėjosi savais reikalais...

"Sumigo vėlai... Vanda sapnavo žydintį sodą, išsiskleidusius jurginų pumpurus...

"Mergaitė pašoko lovoje, nieko nesuvokdama, apsidairė. Trobos sienos drebėjo nuo smūgių į duris.

—Atidarykit! — šaukė grubus, užkimęs balsas...

—Banditai!

"Į trobos langus iš kiemo pasipylė šūviai. Tuo pat metu kieme pasidarė šviesiau, lyg kas laužą būtų užkūręs.

"Šūviai plėšė nakties tylą, kulkos aižė trobos sienas, skambėjo išmušti langų stiklai...

"Sukandęs dantis, suklupo prie lango Juozas Bieliauskas. Vanda puolė prie jo, atsiklaupė ant stiklų šukių.

— Neverk... — vos girdimai sugargėjo prie jos ausies tėvas. — Už mus atkeršys!..

"Tai buvo paskutiniai tėvo žodžiai.

"O prie kito lango dejavo sunkiai sužeistas Lionginas, spiaudė kraujais Algis...

"Virš galvų staiga sutraškėjo, suliepsnojo lubos. Žiežirbos aukso lietumi pabiro

(Tąsa 6-tam pusl.)

AFL-CIO reikalauja pakelti algas ir trumpinti valandas

San Juan, Puerto Rico. — Čionai Caribe Hilton viešbutyje įvyko AFL-CIO Pildomosios Tarybos posėdžiai. Unijų vadai, kurie atstovavo 13,500,000 organiziuotų Amerikos darbininkų, griežtai išstojo prieš Eisenhowerio ekonominį planą. Mat, prezidentas Eisenhoweris reikalauja iš darbininkų "savo valia atsisakyti nuo pakėlimo algų".

Unijų vadai sako, kad prezidento planas visai neatitinka gyvenimui. AFL-CIO unijų prezidentas George Meany sako, kad jeigu būtų laikomasi Eisenhowerio plano, tai Amerikoje niekodos nesibaigtų nedarbas, visada būtų apie 6,000,000 milijonai bedarbių, 10 procentų darbininkų vargtų, ir jų gyvenimas trumpėtų.

Unijų vadai sako, kad jau dabar fabrikantai veda propagandą prieš plieno industrijos darbininkus, kurių kontraktas baigiasi birželyje.

AFL-CIO vadai reikalauja pakelti algas, sutrumpinti darbo savaitę ir plėsti viešuosius darbus.

AFL-CIO unijų vice-prezidentas Walter Reutheris iškėlė obalsį: Maršuoti į Washingtoną, kad priversti Kongresą priimti unijų siūlomą programą kovai prieš nedarbą ir už pagerinimą darbo žmonių gyvenimo.

"Vakarai laikosi šaltojo karo ir jėgos politikos"—TASS

Maskva. — Tarybinis radijas perdavė TASS, Tarybų Sąjungos žinių agentūros, pareiškimą dėlei Vakarų pasiūlymo užsienio ministrų konferencijos Vokietijos reikalais. TASS sako:

"Vakarų pareiškime nėra nei vieno siūlymo, kuris vestų prie išsprendimo Berlyno arba Vokietijos klausimo".

Girdi, Vakarai laikosi "šaltojo karo" ir "jėgos politikos". Jie į kiekvieną Tarybų Sąjungos pasiūlymą atsako "Ne!".

Tarybinis radijas nurodo, kad Vakarai gerai žino, jog Vokietijos vienybės reikalus gali išrišti tik patys vokiečiai. Betgi Vakarai į Tarybų Sąjungos pasiūlymą šaukti 28-ių valstybių konferenciją padarymui taikos sutarties su vokiečiais atsakė "Ne!", o vietoje susieiti ir tartis užbaigimui Berlyno okupacijos, tai pakišo Vokietijos vienybės klausimą.

Apsiginklavimas smaugia Turkiją

Ankara. — 1958 metais Turkija gavo iš Jungtinių Valstijų $359,000,000 paramos. Bet jos reikės dar daugiau. Turkija dar vis labai atsilikusi šalis. Jos industrija menka, o žemė įdirbama senovišku būdu.

Tiesa, pereitais metais kviečių ir cukrinių runkelių suimta daugiau kaip 1957 m., bet nupuolė tabako gamyba kuri duodavo pelno užsienio prekyboje.

Turkija yra NATO sąjungoje. Ji palaiko virš 500,000 armiją, modernizuoja karinį laivyną ir orlaivyną, o tas jai neleidžia gerinti gamybos priemones.

Bonna. — Vakarai tebesvarsto, ką jie darys, kada Tarybų Sąjunga gegužės 27 d. perduos rytinį Berlyną Vokiečių Demokratinei Respublikai.

Unijos nori $1.25 minimumo per valandą

San Juan, Puerto Rico.— AFL-CIO Pildomoji Taryba nutarė reikalauti Kongreso priimti įstatymą, kad mažiausia alga per valandą būtų $1.25. Tuo reikalu bus vedama plati agitacija.

Unijų vadai nutarė reikalauti, kad nebūtų rasinės ir kitokios diskriminacijos krautuvių, telefonų ir konservavimo industrijoje, kur dirba apie 8,000,000 darbininkų.

Unijų Taryba dės pastangas organizuoti aliuminо ir visos eilės kitų industrijų darbininkus.

DĖL KIPRO SALOS 'NEPRIKLAUSOMYBĖS'

Maskva. — Dienraštis "Pravda rašo, kad Anglijos, Graikijos ir Turkijos susitarimas Kipro salos reikalu yra padarytas "Jungtinėms Valstijoms spaudžiant", idant sutaikius NATO narius. "Pravda" rašo, kad Kipro salos "nepriklausomybės" paskelbimas, tai bandymas apgauti vietos gyventojus. Laikraštis nurodo, kad salos gyventojai ir ant toliau kovos už tikrą nepriklausomybę ir išvarymą anglų karinių įgulų.

Laisvės vajaus rezultatai

Laisvės vajus gavimui naujų skaitytojų, atnaujinimui išsibaigusių prenumeratų ir sukėlimui biudžeto 1959 metams užbaigtas.

Premijas laimėjo šie kontestantai:

	Punktai
1-mą dovaną — $50.00 laimėjo:	
Waterburio vajininkai	7824
2-rą dovaną — $40.00 laimėjo:	
Brooklyno vajininkai	7591
3-čią dovaną — $35.00 laimėjo:	
New Jersey vajininkai	6019
4-tą dovaną — $30.00 laimėjo:	
Philadelphijos vajininkai	4686
5-tą dovaną — $25.00 laimėjo:	
Geo. Shimaitis, Brockton, Mass.	3946
6-tą dovaną — $20.00 laimėjo:	
Worcesterio vajininkai	3790
7-tą dovaną — $15.00 laimėjo:	
Baltimorės vajininkai	3178
8-tą dovaną — $12.00 laimėjo:	
S. Penkauskas - J. Blažonis, Lawrence - Lowell, Mass.	2987
9-tą dovaną — $10.00 laimėjo:	
Rochesterio vajininkai	2912
10-tą dovaną — $5.00 laimėjo:	
Pittsburgho vajininkai	2409
So. Boston, Massachusetts	2267
P. Blaškienė, Chicago, Illinois	2242
Great Neck, New York	1666
Norwood, Massachusetts	1104

(Tąsa 6-tam pusl.)

Vėliausios žinios

Londonas. — Per savaitę nuo "flu" mirė 782 žmonės, o nuo iš jos paeinančio plaučių uždegimo — 1,373.

Anchorage. — Alaskoje amerikiečiai radarais nuolatos seka, kas darosi Tarybų Sąjungos Sibire. Radarų pagalba jie mato per 200 mylių lėktuvų judėjimą.

Nairobi, — Kenijoje (Kenya), anglų kolonijoje Afrikoje, prasidėjo tarpe baltųjų ir negrų nesutikimai.

Maskva. — Anglijos premjeras Macmillanas ir Tarybų Sąjungos premjeras Chruščiovas jau tarėsi per dvi ir pusę valandos.

Roma. — Italijos Komunistų partijos vadas P. Togliatti pareiškė, kad naujai sudarytas Segni ministrų kabinetas neatstovauja Italijos liaudies, o tik turčius.

New Yorkas. — Atvyko 10 Kubos sukilėlių pagerbti Jurgį Washingtoną jo gimtadienyje. Orlaukyje juos pasitiko 1,500 kubiečių.

Panama. — Generalinis darbininkų streikas pasibaigė, viskas respublikoje vėl ramu. Streikas buvo paskelbtas prieš žulikišką miesto valdybą.

Londonas. — Steel Co. of Wales pavarė vieną darbininką iš darbo. Už jį užsistojo 10,000 unijistų, reikalaudami priimti atgal.

Maskva. — Mirė žymus Ukrainos veikėjas Dimitrius Manuilskis. Jis sulaukė 75 metų amžiaus.

Nicosia. — Anglijos vyriausybė paliuosavo Kipro saloje 900 politinių kalinių, kurie buvo areštuoti už kovą dėl salos laisvės.

Praga. — Čekoslovakijos vyriausybė areštavo P. Mahdaliką; kaltina šnipavime Jungtinių Valstijų agentūrai.

Philadelphia, Pa. — United Church of Christ Taryba (protestantų) reikalauja, kad Jungtinės Valstijos pripažintų Kiniją ir tuojau su ja užmegstų diplomatinius ryšius.

Bonna. — Vakarų Vokietijos ministerijoje prasidėjo nesutikimai apsiginklavimo reikalais.

Hanoi. — Vietnamo Liaudies Respublika su Kinijos pagalba pradėjo statyti pirmąjį plieno gaminimui fabriką. Per metus laiko jis galės suteikti 200,000 tonų plieno. Kinija paskolino Vietnamui $168,000,0000

Nicosia. — Tūkstančiai turkų demonstravoo prieš Kipro salos susitarimą.

Kairas. — Jugoslavijos prezidentas Tito lankosi Jungtinėje Arabų Respublikoje. Jis ir Nasseris apžiūrėjo visą eilę naujų įmonių ir namų.

Budapeštas. — Bela Kovacs, 1956 m. buvęs Nagy kabinete ministras ir dalyvavęs kontr-revoliucijos sukilime, pareiškė, kad jis darė klaidą ir dabar remia Vengrijos liaudies vyriausybę.

Socialistinės šalys darys taiką su Rytų Vokietija

Maskva. — Tuloje kalbėdamas TSRS premjeras Chruščiovas sakė, o "Pravda" pakartojo, kad Tarybų Sąjunga ir kitos socialistinės šalys toliau jau nepakęs nenormališkos padėties Vokietijoje. "Pravda" rašo, kad jeigu Vakarų valdovai nenori leisti "vokiečių tautai pačiai tvarkytis, tai tas dar nereiškia, kad ir Tarybų Sąjunga laikysis tos politikos".

Chruščiovas sakė, kad jeigu Vakarai ir toliau atidėlios taikos padarymą su Vokietijos respublikomis, tai Tarybų Sąjunga ir kitos socialistinės šalys padarys taiką su Vokiečių Demokratine Respublika (Rytų Vokietija), o Vakarai lai sau žinosi su Vakarų Vokietija.

Chruščiovas sakė: "Kai kurie Vakarų vadai tvirtina, kad jeigu Rytų Vokietija jiems uždarys sausumos kelius linkui Berlyno, tai jie lėktuvais palaikys ryšius... Lai Vakarai to nesitiki. Jeigu bus uždaryti sausuma susisiekimo keliai, tai tas bus padaryta ir oru, ir vandeniu".

TSRS premjeras sakė: "Jeigu Vakarai pradės šaudyti, tai tas reikš karą, už kurį jie ir atsakys". Jis nurodė, jog Rytų Vokietijoje stovi TSRS armijos daliniai ne tam, kad "žaisti, bet tam, kad, reikalui esant, padėti Vokiečių Demokratinei Respublikai".

"Nauji" ar "seni" fašistai – tas pats

Roma. — Italijoje Mussolinio liekanos kelia galvą po priedanga "naujų fašistų" ("neo-fascista"". Jiems pataikauja Amerikos šalininkai ir reakcininkai.

Ne per seniausiai jiems buvo leista iškasti Mussolinio palaikus ir su iškilmėmis palaidoti. Dabar jie atžymėjo Mussolinio padarytą sutartį su Vatikanu 1929 metais, kuri būk "daug davė Italijai ir katalikams".

Bolognoje "naujieji fašistai", apsivilkę juodais marškiniais ir atstatę aštrius peilius, maršavo gatvėmis.

BURMOJE JAU GRIŪVA KARINĖ DIKTATŪRA

Rangoonas. — 1957 m. spalio 29 d. Burmoje įsisteigė karinė diktatūra ir premjeru tapo generolas Ne Win. Bet dabar jis jau pridavė savo ministrų rezignaciją. Sako, kad jį nepakankamai rėmė pirmesnio premjero U Nu frakcija. Taipgi skundžiasi, kad jis negali įveikti 10,000 komunistų partizanų.

MAKARIOS PASIDAVĖ KIPRO REIKALUOSE

Londonas. — Pagaliau jau pilnai susitarta, kad Kipro salai bus suteikta "nepriklausomybė". Anglijos, Turkijos ir Graikijos valdovai pirmiau susitarė, bet jie bijojo, kad archivyskupas Makarios gali suardyti planą. Makarios kietai laikėsi už tai, kad Kipro sala būtų prijungta prie Graikijos, nes ten gyvena 400,000 graikų. Bet dabar ir jis pasidavė trijų susitarimui.

Atėnai, Graikija. — Atėnų orlaukis bus padidintas.

Filipinų salos ir J. Valstijų politika

Manila. — "Jeigu Amerikos demokratija nelaimi Filipinuose, tai kaip ji galės laimėti kitur Azijoje?", stato klausimą Filipinų valstybės vice-prezidentas Macapagal.

Filipinų valstybė įsikūrusi ant virš 7,000 salų ir salaičių Ramiajame vandenyne. Ji užima 115,600 ketv. mylių plotą ir turi 25,000,000 gyventojų. Šalis gamtiniai turtinga, bet ten įsigalėjęs Amerikos kapitalas. Jungtinės Valstijos ten turi ir karines bazes.

Pastaruoju laiku Filipinų salose smarkiai pradėjo veikti partizanai. Auga žmonių nepasitenkinimas JAV politika.

BELGIJOJE STREIKAVO 100,000 MAINIERIŲ

Briuselis. — Apie 100,000 mainierių atsakė generaliniu streiku į valdžios sulaikymą finansinės paramos dėl Borinage anglies kasyklų, kur dirba apie 20,000 mainierių.

Į streiko vietą valdžia pasiuntė daugiau policijos ir armijos dalinius su tankais.

N. JERSEY VALSTIJOJE PADIDĖJO NEDARBAS

Trenton, N. J. — Pereito gruodžio pabaigoje New Jersey valstijoje bedarbių, imančių apdraudą, buvo 207,000. Dabar tokių jau yra 222,000. Suprantama, kad bedarbių yra daug daugiau, nes dalis jau yra visą savo nedarbo apdraudą išsikolektavę, taipgi yra ir tokių, kurie jos dar nereikalauja.

Blantyre. — Anglų Afrikos kolonijoje Rhodesijoje įvyko riaušės tarpe baltųjų ir negrų. Kovoje vienas užmuštas ir 50 sužeista.

Tokio. — 1958 metais Japonijos prekyba su Kinija nukrito 25 procentais.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.
Established April 5, 1911 — ROY MIŽARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$9.00	Canada and Brazil, per year	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada and Brazil, 6 months	$5.50
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year	$12.00
Queens Co.	$5.50 per six months	Foreign countries, 6 months	$6.50

Jaunimo žygis į Washingtoną

ŠIŲ METŲ BALANDŽIO 18 D. į mūsų šalies sostinę Washingtoną suvyks tūkstančiai Amerikos jaunų vyrų ir moterų reikalauti, kad integracija mokyklose būtų pravedama taip, kaip patvarkė Aukščiausias Teismas savo sprendime, paskelbtame 1954 metų gegužės 17 d.

Daugiau: jau šiuo metu yra renkami po peticijomis piliečių parašai. Peticijose kaip tik ir reikalaujama, kad integracija mokyklose būtų pilnai vykdoma. Suvykę į Washingtoną tūkstančiai jaunų žmonių, balandžio 18 d., tas peticijas įteiks šalies Kongresui ir prezidentui.

Norima surinkti nemažiau vieno milijono piliečių parašų. Tai ir bus padaryta, jei kiekvienas žmogus, kuriam rūpi įvykdymas gyveniman Aukščiausiojo Teismo sprendimo, tuo susirūpins.

Jaunimo žygį į Washingtoną šaukia labai platus komitetas, kurio jeina (pirmininkais) tokie, gerai žinomi JAV gyvenime asmenys: Mrs. Daisy Bates, Harry Bellafonte, Mrs. Ralph J. Bunche, Rev. Edwin T. Dahlberg, Rev. Harry Emerson Fosdick, Rev. Martin Luther King, Jr., Father John LaFarge, S. J., Clarence Pickett, Rabbi Joachim Prinz, A. Philip Randolph, Walter Reuther, Jackie Robinson, Norman Thomas, Roy Wilkins, Charles S. Zimmerman.

Atsišaukime į amerikinį jaunimą tarp kitko sakoma:

"Mes raginame jus, amerikinius jaunuolius, nežiūrint, kur jūs esate, atvykti į Washingtoną 1959 m. balandžio 18 d., kad prisidėtumėte su savo buvimu ir savo balsu prie galingo pasisakymo už lygias visiems teises ir lygią apšvietą."

Lietuvių kilmės amerikinis jaunimas taipgi raginamas prisidėti prie šio žygio. Jau dabar laikas apie tai galvoti, tam ruoštis.

Kiekvienas, prie kurio bus prieita su viršminėtų reikalavimų peticija, turėtų po ja pasirašyti!

Macmillano vizitas Maskvoje

ŠIĄ SAVAITĘ Tarybų Sąjungą vizituoja Didžiosios Britanijos ministrų pirmininkas Macmillanas.

Jo vizitas yra oficialus. Prieš keletą metų, atsimename, Tarybų Sąjungos vyriausybė buvo užkvietusi tuometinį ministrų pirmininką A. Edeną, bet jis, ar tai dėl asmeninės ar dėl politinės ligos, negalėjo ten nuvykti.

Sakoma, Macmillano vizitas vyriausiai daromas "naminės politikos sumetimais". Mat, šiemet įvyks Britanijos parlamento rinkimai. Konservatoriai bijosi, kad rinkėjai gali juos išjoti iš valdžios laukan, todėl jie, konservatoriai, visaip bando "politikauti", kad galėtų ką nors gero parodyti rinkėjams. Jie galės žmonėms sakyti: žiūrėkite, mes dirbome už taikos reikalą; mūsų ministras pirmininkas buvo nuvykęs net į Tarybų Sąjungą, ten gražiai buvo priimtas, ten jis tarėsi dėl taikos užtikrinimo... Kiekvienam aišku: Macmillano vizitas Tarybų Sąjungoje konservatoriams bus gera kozyrė parlamento rinkimų lošyje.

—:—

MUMS, AIŠKU, SVARBIAUSIA rūpi tai, ką Macmillanas kalbės, dėl ko tarsis su Tarybų Sąjungos vyriausybe. O pasitarimams temų yra labai daug ir svarbių.

Vyriausia tema: Berlyno ir Vokietijos ateities klausimas. Artinasi gegužės 27-toji, kurią, kaip jau buvo paskelbta, Tarybų Sąjunga susisiekimų reikalus su Berlynu perves Vokietijos Demokratinei Respublikai (Rytų Vokietijai). Jeigu prieš tą dieną nebus kaip reikia susitarta, tai nieks nežino, kas gali atsitikti, kas gali įvykti.

Na, Macmillanas kaip tik ir turės tam klausimui tiesiai į akis pažiūrėti. Mums atrodo, jog Maskvoje tuo reikalu bus plačiai diskusuota, bus ir šiokių tokių nutarimų padaryta dėl to, kaip išspręsti Berlyno ir Vokietijos klausimus.

Susirgus JAV Valstybės sekretoriui Dullesui, anglai žino, kad jiems teks nešti didesnę atsakomybę tarptautiniuose pasitarimuose.

Dullesas per kurį laiką buvo tarp Vakarų Europos valstybių diplomatų lyg koks patrijarchas, lyg koks "bosas", viską žinantys, viską suprantąs. Dabargi Dullesas jau nebebus tas (jei iš viso jam teks ilgiau eiti Valstybės sekretoriaus pareigas), kas buvo. Jo balsas jau bus kur kas mažesnis. De Gaulle užsiėmęs naminės krizės reikalais, neišsprendęs Alžyro ateities, neturės tvirto balso. Adenaueris, nežiūrint visų jo sugebėjimų ir jam rodomų iš Vakarų pataikavimų, negalės vadovauti. Atrodo, jog vis didesnė ir didesnė pareiga teks Britanijos Macmillanui, kol jis bus valdžioje. Dėl to ir šis jo vizitas Tarybų Sąjungoje turės jam didžiulės reikšmės.

Tenka priminti ir tai, kad Macmillano nusistatymas dėl Berlyno buvo (ir veikiausiai tebėra) kitoks negu Dulleso. Macmillanas — lankstesnis politikas už Dullesą. Dėl to pastarajam susirgus, Macmillanas galės drąsiau ginti savo pozicijas.

Vizitas Maskvoje kai kuriuos žmones iškelia, kai kuriuos pažemina. Atidžiai stebėsime, kaip atsitiks su Macmillanu.

Turėkime viltį, kad Macmillano vizitas Tarybų Sąjungoje taikos užtikrinimui pasitarnaus, o ne pakenks.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

IR BUVO RINKIMAI, IR IŠRINKO VALDŽIĄ

Aną dieną menševikų "Naujienos" šitaip nufilosofavo: Sovietai labai smarkiai darbininkus šviečia ir kultūrina. Bet tie apsišvietę darbininkai vieną gražią dieną sukils prieš savo valdžią ir ją nuvers.

Buvo parodyta, kad tokia teorija yra nesąmonė, prieštaraujanti visokiam sveikam protui.

Dabar tos pačios "N." atsikerta. Jos dabar sušilusios pasakoja svietui, kad tarybinė valdžia nėra darbininkų valdžia. Ir stato tokius klausimus:

"Ar Rusijos darbininkai tą valdžią rinko? Ne. Ar darbininkai gali reikalauti, kad ji būtų pakeista arba pašalinta? Ne. Ar jie gali ją kritikuoti spaudoje ar viešuose susirinkimuose? Ne."

Pats klausia ir pats atsako. Ir atsako kreivai, ignorantiškai.

Visas svietas žino, kad Tarybų Sąjungoje įvyksta rinkimai, kuriuose aktyviškai dalyvauja beveik visa darbo liaudis — bent jau 95 procentai. Tuo tarpu, pavyzdžiui, Jungtinėse Valstijose prezidento ir kongreso rinkimuose tedalyvauja tik apie 50 procentų piliečių.

Tarybų Sąjungos žmonės (darbininkai ir kolūkiečiai) išrenka Aukščiausiąją Tarybą, o toji taryba sudaro valdžią.

Naujienų redaktorius yra didelis ignorantas, jeigu jis šios tiesos dar ir šiandien nežino.

Bet Pijus Grigaitis nebūtų Grigaitis, jeigu jis apsieitų be melo. Pav., jis sako: "Pagaliau ir pati sovietų valdžia pripažįsta, kad ji yra ne darbininkų klasės, o komunistų partijos valdžia?"

Kur ir kada tokį prasimanymą Tarybų valdžia yra pripažinusi arba pasakius? Prašome parodyti.

Tarybinė valdžia yra darbo liaudies valdžia. Komunistų partija jai tik vadovauja. Toks yra partijos vaidmuo. Tai žinoma visiems, bet, matyt, nežinoma "N." redaktoriui.

To dar negana. Nuo valdžios perėjęs prie Komunistų partijos, jis ir su ja susidarojo. Girdi, toji partija viso labo teturi apie 6,000,000 narių. Ir klausia: "Ar gi tik tiek yra Rusijos darbininkų?" Aišku, kad ne tiek. Tai irgi visiems žinoma. Bet ką tas bendro turi su jos vadovaujamaja role? Ogi nieko.

Galime paimti kad ir Ameriką už pavyzdį. Čia dabar prie valdžios vairo stovi Respublikonų partija. O kiek ji turi duokles mokančių narių? Gal tik mažytę saujelę? Kodėl gi "N." redaktorius nepasmerkia už tai visos šios santvarkos? Kodėl jis negrūmoja "apsišvietusiais piliečiais" nuversti Amerikos valdžią?

Jis sako, kad Tarybų Sąjungos darbininkai neturį teisės savo valdžią kritikuoti. Gryniausia netiesa. Tiek susirinkimuose, tiek spaudoje ten kritikos ir savikritikos pilna. Mums kartais atrodo, kad jos ir per daug. Pavyzdžiui, Lietuvos tarybinėje spaudoje pilna kritikos ir savikritikos. Be pasigailėjimo ir be pertraukos pliekiami visokie trūkumai, netikslumai, iškrypimai ir suklydimai.

Ir dar vienas kvailas "N." argumentas. Kadangi, girdi, Chruščiovas iškėlė aikštėn daug Stalino laikais padarytų klaidų ir piktadarybių, tuo būdu ir pati toji Komunistų partija nieko neverta.

Negerai, žinoma, kad socialistinėje šalyje klaidų buvo. Negerai, kad jos nebuvo tuojau pastebėtos ir pašalintos.

Bet ar tai jau reiškia, kad dėlei to ir visa partija, ir visa tarybinė-socialistinė santvarka nieko nebevertos? Ne, to nereiškia. Ir čia galime paimti tą pačią Ameriką. Kiek čia yra buvę iškelta aikštėn suktybių ir piktadarybių partijose ir valdžiose —pradedant miestų valdžiomis ir baigiant federaline?! O vis tiek dar niekur "N." nėra prakeiktosios nei šių partijų, nei šių valdžių.

Dar daugiau. Paimkime mūsų darbo unijas. Juk šios organizacijos yra grynai darbininkų organizacijos. Na, o pažiūrėkime, kiek ir šiose grynai darbininkiškose organizacijose yra įvykę klaidų ir piktadarybių. Kodėl "N." nereikalauja jas visas unijas nuversti nuo kojų? O gal jis ir norėtų, kad darbo unijos būtų sunaikintos, tiktai neišdrįsta viešai tą pasakyti?

Viską sudėjus į daiktą, mes matome, kad dar vienas menševikų laikraščio pasimojimas su žeme sulyginti visą socialistinę santvarką ir jos vadovybę nuėjo niekais.

SUGAVO BIAURIAI MELUOJANT

Vasario 2 d. "N. Y. Times" idėjo "žinią" po tokia antrašte: "Jungtinių Valstijų raudonieji mato konfliktą" — "Fosteris laiške Mao sako, kad koegzistencija reikalauja militariniai kovoti": Tai reiškia, kad komunistai stoja už persiėmimą ginklais.

Fosteris parašė "Timesui" laišką ir parodė, kad jo nuomonė tapo iškraipyta, kad jis tapo apmeluotas. Jis savo laiške Kinijos liaudies vadui Mao sakė, kad "koegzistencija reikalauja milintantinės (kovingos) kovos." Vadinasi, "Times" sugautas biauriai meluojant. Bet didlapio redaktoriai, gavę Fosterio laišką, ant rytojaus visiškai mažomis raidėmis viduryje laikraščio įkišo, kad ten įvykusi klaida, kad Fosteris rašęs reikią "militantinės", vietoje "militarinės" kovos. Bet paties laiško neįdėjo. "Times" redaktoriai puikiai žino, kad jų pataisymą, įkištą viduryje laikraščio, tik retas kuris skaitytojas pastebės. Vadinasi, Fosteris pasiliks apmeluotas ir apšmeižtas.

Tai šitokia komercinės spaudos moralė.

(Fosterio atvirą laišką idėjo savaitraštis "The Worker" vas. 15 d. laidoje).

AMERIKOS JAUNIMAS GRAŽIAI IR SKAITLINGAI PASIRODYS

Ateinančią vasarą, tarpe liepos 26 ir rugpiūčio 4 d., Austrijos sostinėje Vienoje įvyks Tarptautinis jaunimo festivalis. Tam yra įsikūręs U. S. Festival Committee, kurio buveinė randasi 246 Fifth Ave., New Yorke. Komitetas jau mobilizuoja Amerikos jaunimą tame festivalyje skaitlingai dalyvauti. Savaitraštis "The Worker" spėja, kad į šį jaunimo festivalį Vienon vyks iš Amerikos keturi šimtai studentų ir šiaip jaunų žmonių.

Atsiminkime, kad panašus Pasaulinis jaunimo festivalis 1957 metais įvyko Maskvoje. Nors mūsų vyriausybė ir šiaip reakcinės įstaigos dėjo visas pastangas mūsų jaunų žmonių neleisti į tą festivalį, bet vis tiek keletas desėtkų drąsuolių nuvyko. Nežinia, kaip mūsų vyriausybė atsineš į festivalį šiemet. Galimas daiktas, kad ir vėl bus kenkiama skaitlingam Amerikos jaunimo dalyvavimui.

Festivalio ruošimo komitetas spėja, kad į Vienos festivalį suplauks iš viso pasaulio kampų daugiau kaip penkiolika tūkstančių jaunų žmonių.

KLIMATAS KEIČIASI GEROJON PUSĖN

Dienraštis "Vilnis" pastebi:

Arlington, Norfolk, Alexandria, Warren apskritis. Šiose keturiose Virginijos valstijos vietose pirmieji negrai primti į mokyklas, kuriose seniau jiems vietos nebuvo. Tai tik pirmieji žingsniai. "Masyvis pasipriešinimas," kuriuo taip didžiavosi Virginijos gubernatorius Lindsey Almond, pradeda lūžti. Šis lūžimas padarys nemažos įtakos visuose Pietuose.

Priimant negrus į aukštąsias mokyklas, nepasireiškė jokių incidentų. Rasistai tylėjo suglaudę ausis. Pasirodė, akd ciliniai piliečiai nėra užhipnotizuoti rastistinių fanatikų.

PUIKŪS SUMANYMAI

Vasario 8 d. Chicagoje įvykusi Lietuvių Literatūros Draugijos Pirmosios apskrities konferencija savo rezoliucijoje organizacijos reikalais patiekia sekamus gerus pasiūlymus:

1) Kuopų vadovai daugiausia turi skirti domės iškolektavimui iš ciliinių narių duoklių;

2) Nors ir dėl senyvo amžiaus nebejmanomi skaitlingi kuopų narių susirinkimai, bet visviena kuopų narių susirinkimus reikia šaukti reguliariai, neatsižvelgiant į tai, kiek narių į susirinkimus atsilanko;

3) Kuopos į metus mažiausiai turėtų surengti po vieną parengimėlį ar pikniką;

4) Apskrities komitetas mažiausiai į metus turi surengti porą kultūrinių vakarų su paskaita, ar diskusijomis. Tokiuose Apskrities komiteto parengimuose, kas ne kas, bet kuopų vadovai turi dalyvauti būtinai;

5) Naujų narių ieškojimas turi būti pagyvintas. Ypatingai reikia pradėti kalbinti pavieniai naujuosius lietuvius ateivius, vadinamus dipukus, kad įstotų draugijon.

6) Kiekviena kuopa būtinai turi parašyti savo istoriją medžiagai pažangiųjų Amerikos lietuvių istorijai, kurią rengia LLD Centro komitetas.

7) Šios rezoliucijos kiekvienas punktas turi būti artimame kuopos susirinkime išdiskusuotas ta kryptimi, kad viską, kas čia paminėta, realizuoti gyveniman iki sekančios LLD Pirmos apskrities konferencijos.

Dvėji metai, kai mirė Pranas Balevičius

Vasario 25 d. sukanka dveji metai, kai mirė mano brolis, Pranas Balevičius (Frank Balwood).

Pranas buvo ne tik mano brolis, o ir pianistas-muzikas. Jis dirbo, kiek jėgos leido, pažangiajam lietuvių judėjimui. Jis rašė ir muziką. Pranas turėjo didžiulių gabumų muzikoje, deja, nelemta-tragiška mirtis jį ištraukė iš gyvųjų tarpo, neleisdama jam toliau dirbti žmonijos labui.

Mane nudžiugino Mildred Stensler laiškas, kuriame rašoma, jog ant Prano kapo bus uždėtas atžymėjimas, antkapis. Labai džiaugiuosi, kad Prano bendradarbiai ir tie, kuriems jis savo kūryba tarnavo, jo neužmiršo.

Tegu ilsisi Pranas ramiai, o mes jo niekad nepamiršime!

Sesuo **Margareta Balevičiūtė-Carter**
Murrysville, Pa.

Pekinas. — Kinijos vyriausybė siūlo Anglijai ir Tarybų Sąjungai suvaldyti Laoso valdžią, kuri laužo 1954 metų sutartį.

Praga. — Čekoslovakija paskyrė Dr. M. Ruzeką savo ambasadoriumi Jungtinėse Valstijose.

New Haven, Conn.

Mūsų naujienos

Winchester Arms Co. gavo užsakymą ant JAV šautuvių. Kai kurie iš darbininkų buvo labai nusidžiaugę, kad bus darbų, bet vėliau sužinota, kad darbo bus tik dėl poros šimtų darbininkų. Seniau paleisti darbininkai bus priimti į darbą, bet gi paleistų iš darbo yra virš du tūkstančiai.

Jeronimas Šukaitis ir jo žmona paliks New Haveną. Jie keletui savaičių vyksta poilsiui pas savo gerus draugus į Floridą. Ir jeigu jiems ten patiks, tai gal ir apsigyvens.

Tūlas D. P. sukėlė triukšmą savo namuose. Kaimynai pašaukė policiją ir A. D. buvo nuvežtas į policijos stotį. Teismas už netvarkos kėlimą įvyks vėliau.

Tūlas taksiko vairuotojas vežė jauną studentę į stotį. Kelyje jis pradėjo prie jos "meilintis," bet studentė, būta tvirtos ir pajuto, kad turės daug bėdos. Tada jis jau bandė ją atsiprašyti, bet mergina pašaukė policiją. Vairuotojas neteko teisių taksiką vairuoti ir bus teisiamas.

LLD 32 kuopos susirinkimai buvo atidėti iki kovo mėnesio. Kovo mėnesis jau netoli. Būtų gerai, kad nariai pasiruoštų dalyvauti susirinkime, pasimokėtų duokles ir pasirodytų su gerais sumanymais.

J. S. K.

DAR BUS IŠLEISTA $500,000,000

Washingtonas. — 1959 metais armijos ir laivyno viršininkai planuoja iššauti į erdves apie 15 satelitų. Jų pagaminimas, iššovimas ir kitos išeigos tuo reikalu sieks arti $500,000,000.

Darbininkų Sveikata

J. J. Kaškiaučius, M. D.

Atitolinti mirtį

Medicininiai Tarybų Sąjungos autoritetai moko ir tvirtina, kad žmonės gali atitolinti savo mirtį, — gali ir turi atitolinti.

Kas pirma laiko numarina žmogų? Arterijų kietėjimas, hipertonija, aukštas kraujospūdis. Tarybiniai medikai žino — šitos nelemtos ligos priežastis, priežastis apopleksijos, paralyžiaus.

Kas įgauna **arterijų sklerozę**, hipertoniją? Ogi tie žmonės, kurie pažeidė ir sulaužė pagrindinius fiziologinius sveiko gyvenimo principus. Jie nusilpnino savo centrinę nervų sistemą nuolatine ilga įtampa, be poilsių, be atsigavimų. Jie nepaisė atitinkamų darbo, atilsio, mankštos ir miego potvarkių. Jų organizmo **sąlygotumas** (conditioning) taip apleistas, kad sutrūko grandys tarp smegenų, nervų ir kraujo apytakos sistemos. Jie nevalgė apdairiai, protingai. Jie rūkė perdaug, girtuokliavo. Nenormaliai gyveno. Normalus, **natūralus gyvenimas** prašalina arterijų kietėjimą.

Net ir turintieji arterijų sklerozę žmonės gali ją apstabdyt, sumažint, pradėję gyvent griežtai gamtiškai, sulyg fiziologijos principais. Daugiau mankštos, **pasivaikščiojimų,** visokių organizmo sąlygojimų, poilsio, miego, gryno oro, žaismų, sporto.

Jie privalo atitaisyt ir psichologinius veiksnius, kad ir tokius, kaip nuolatinis nepasitenkinimas savo asmeniniu gyvenimu ir darbu. O kurgi dar fiziniai veiksniai? **Mest po velnių tą prakeiktą rūkymą,** kurs sudarko kraujotaką kontroliuojamuosius centrus, nuodija visą organizmą. Pamest girkšnojimą, **girtuokliavimą.** Valios, pasiryžimo! Kieto nusisprendimo! Ir arterijų gedimas bus sulaikytas, mirtis atitolinta. Faktas.

Kas dar pirma laiko užmuša daugybę žmonių? Vidurių opos, skilvio bei žarnų **opos** (ulcers). Čia vėl ta pati nenatūralaus gyvenimo istorija. Normalieji **sąlyginiai refleksai,** kurie laiko krūvon sukabinę visą virškinamąją sistemą, sudarkyti. Fiziologiniai maisto principai, dieta nepaisoma, apleista. Tai pradėk tuojau **valgyt žmoniškai,** pritinkamai, aprėžtai ir regulingai. Išsimiegok gerai, ramiai, sąžiniškai nusiteikęs. Visą gyvenimo režimą pertvarkyk — ir tu, vargšeli, pastebėsi, kad eini geryn. Ligūstumai eina retyn ir menkyn. Igauni šviesios vilties, įsikabini tvirčiau į gyvenimą. Tai, brol, ir laikykis įsikabinęs ir gyvenk. Pats tai gali padaryti, tik pasiryžk.

ĮVAIRUMAI

Čekų mokslininkai kovoja prieš vėžį

Tūkstančiai mokslininkų visame pasaulyje skiria savo gabumus ir energiją skaitlingiems bandymams vėžio srityje. Vėžio problema sprendžiama įvairiais atžvilgiais, tačiau pastaruoju metu vis daugiau dėmesio skiriama biocheminiams tyrimams.

Čekoslovakijos mokslininkai, vadovaujant akademikui F. Šormai, intensyviai ieško galimybių nutraukti branduolinių rūgščių kitimus ląstelėje ir tuo būdu sulaikyti naviko augimą! Pasirodė, kad medžiaga, pavadinta 6-azauracilu, kurią paruošė akademikas Šormas 1955 m., iš vienos pusės apriboja bakterijų dauginimąsi, o iš kitos—aiškiai spartina navikų augimą pas gyvulius.

Tiriant toliau šią medžiagą buvo panaudota radioaktyvi anglis. Paaiškėjo, kad navikų augimą žymiai daugiau sulėtina gimininga jai medžiaga — 6-azauracilribosidas, susidarantis biologinių procesų metu. Šios medžiagos tyrimai, atlikti panaudojant gyvulius, dabar yra tikrinami klininėmis sąlygomis. Tolesni tyrimai su šiomis medžiagomis, kurios buvo žymėtos radioaktvia anglimi, patvirtino, kad 6-azauracilribosidas prasiskverbia į navikų ląsteles nepaprastai aukštoje koncentracijoje. Kartu paaiškėjo, kad ši medžiaga, praktiškai, visai nepatenka į smegenis ir nesukelia nepageidaujamų reiškinių, kurių atsirado naudojant 6-azauracilą. Mat, panaudojus pastarąjį didesnėmis porcijomis, kartais tenka skaitytis su psichinio pobūdžio komplikacijomis.

Apie rezultatus, pasiektus tiriant abidvi medžiagas radioaktyviais izotopais, čekoslovakų mokslininkai padarė pranešimus Ženevos konferencijoje, skirtoje atominės energijos taikingam pritaikymui.

Ar seniai žmonės naudoja naftą?

Archeologijos duomenys rodo, kad nafta buvo naudojama nuo seniausių laikų. Kasinėjimai atlikti prie Eufrato įrodo, kad čia jau 6,000 metų prieš mūsų erą buvo išgaunama nafta. Ji buvo naudojama kurui, o naftos bitumai — statybai.

Senovės Graikijoje nafta taip pat buvo naudojama kurui, o Senovės Egipte — mirusiųjų palaikams balzamuoti.

Apie naftos telkinius prie Baku buvo žinoma jau prieš 2,000 metų. Rusų metraščiuose nafta pirmą kartą minima XVI a., Borisо Godunovo laikais. Iki XX a. antrosios pusės ji buvo naudojama natūraliu pavidalu. Pirmąją pramoninę įmonę žibalui išgauti Rusijoje įsteigė broliai Dubiniai 1823 metais.

Maskva. — TSRS žinių agentūra TASS praneša, kad Užkaukazijoje suimta didelė grupė Amerikos ir Turkijos šnipų, kurie buvo nuleisti parašiūtais.

Kodėl nematome antros Mėnulio pusės?

Vasario 13-os ir 27-os dienų "Laisvės" laidose tilpo d-ro J. F. Boriso straipsnis "Mėnulis ir jo ypatybės." Pirmojoj straipsnio instaliacijoj pasakyta:

"Geometrijos mokslas mus moko, kad mėnulis sukasi eliptiškai, todėl nėra galimybės su teleskopu pamatyti kitą mėnulio pusę."

Tai pagrindinė netiesa.

Pirmiausia, ką reiškia žodis ELIPTIKA? (Lai skaitytojas nesumaišo *eliptikos* su *ekliptika.)*

Žodis *eliptika* vartojamas, kai kalbama apie planetų orbitas (kelius). Jis reiškia *pailgumą,* nes visų planetų orbitos yra *pailgės,* taigi tokia yra ir Mėnulio orbita. Bet jo orbitos *eliptiškumas* (pailgumas) nieko bendra neturi su tuo, kad nuo žemės nematoma antroji jo paviršiaus pusė. Tam yra visai kita priežastis.

Mėnulio orbitos pailgumas, tiesa, sudaro vieną jo savybę — tai įvairuojantį nuotolį nuo Žemės.

Antroji Mėnulio pusė nuo Žemės nematoma todėl, kad jis aplink savo masės centrą (ašį) apsisuka tik VIENĄ kartą tuo pačiu laikotarpiu, kuriuo jis Žemę apskrenda — beveik mėnesiu laiko, tai todėl jis visuomet laikosi tuo pačiu šonu link Žemės.

Kodėl gi Mėnulio apsisukimo periodas visiškai sutampa su jo aplink Žemę apskridimo periodu, kuomet kitos planetos sukasi, gal galima sakyti, nepriklausomai nuo savo skridimo?

Neatmenu, kur tai man teko skaityti šitokią hipotezę: Mėnulis nėra 100% apskritas; vienas jo šonas (taigi į Žemę atkreiptasis) turi kaip ir kuprą (bulge), kas sudaro biskį daugiau masės viename jo centro šone negu kitame, todėl kuprotasis Mėnulio šonas yra Žemės labiau traukiamas negu antrasis jo šonas. Taip ir susistabilizavęs Mėnulio sukimasis su jo skridimu.

Aiškinimas atrodo labai logiškas. O kaip ta kupra ant Mėnulio kūno pasidarė, tam gali būti daugiau negu viena teorija. Gal ją padarė Žemės trauka jam dar tebesant pusiau skystame stovyje, o gal ant tos jo dalies, jau tebesant sukietėjusiam, nukrito keli milžiniški meteorai.

-:-

Apie Mėnulio dydį gerbiamas straipsnio autorius sako:

"Mėnulio diametras 2,160 mylių. Vadinasi, biskutį daugiau negu ketvirta dalis žemės."

Iš to, kaip čia pasakyta, skaitytojas gali suprasti, kad Mėnulio dydis yra "biskutį daugiau negu ketvirta dalis žemės." Čia tenka skaitytoją painformuoti, kad Mėnulio masė yra tik viena aštuoniasdešimtoji dalis Žemės masės.

-:-

Apie Mėnulio temperatūrą straipsnyje sakoma:

"Mėnulio temperatūra arba oro stovis taipgi yra įdomus dalykas žinoti."

Tai paneigimas astronomų nuostato, kad Mėnulis oro (atmosferos) *neturi.*

-:-

Rašydamas apie Mėnulio kraterius, autorius primena ir Arizonos kraterį:

"Arizonos valstijoje randasi vienas krateris, vadinamas CANYON DIABLO."

Taip vadinamas yra ne minimas krateris, o *griovys,* kuris randasi netoli nuo to kraterio. *Canyon* reiškia griovį, o Diablo — tam grioviui duotas pavadinimas — Canyon Diablo. Pats krateris vadinamas *Arizonos Meteoro krateriu* (Meteor Crater in Arizona, near Canyon Diablo."

Nekantrus

Keistas muziejus

Neseniai Jungtinėse Valstijose buvo atidarytas unikalus "ledo muziejus." Specialiuose šaldytuvuose tyrimams saugomi ledo pavyzdžiai, paimti iš Grenlandijos ir Antarktidos ledynų. Lediniai cilindrai, ištraukti su specialiais grąžtais, dalijami pusiau. Viena ledo pusė tiriama vietoje, o kita gabenama į "muziejų." Leduose aptinkama vulkaninių pelenų, meteoritinių dulkių, bacilų ir mikrobų, patekusių į viršutinius atmosferos sluoksnius ir iškritusių kartu su sniegu. Pagal šiuos radinius galima spręsti apie oro sroves, radioaktyvių dulkių kiekį ore, apie didžiausio vulkaninio aktyvumo periodus Žemėje, apie ledo amžių ir kt. Šiuo metu "muziejuje" surinkti ledo pavyzdžiai, atsiradę per pastaruosius 600 metų. Ateityje mokslininkai numato ledo kolekciją papildyti net 10 tūkstančių metų senumo eksponatais.

SKAITYTOJŲ BALSAI

PERSKAIČIAU JONO KAŠKAIČIO KNYGĄ

Daktaro Kaškaičio atsiminimų knygą išleido garbinga mūsų organizacija LLD. Pat pradžioj knygos autorius pasisako savo gimimo dieną. Tai paaiškėjo, kad mudu su gerbiamu daktaru esame vienmečiai, nes ir aš įžengiau į šitą pasaulį 1884 metais. Nežinau, kaip daktaro sveikatėlė, bet kas liečia mane, tai esu sveikas kaip ridikas, retai lankau gydytoją, ir nevartoju tų vitaminų, nes tuos produktus aš randu maiste. Toliau skaitant tą knygą paaiškėjo, kad jaunuolis Kaškiaučiukas buvo labai labai gabus vaikinukas. O lankant jam Mintaujos gimnaziją iš priežasties finansinių trūkumų, atostogų laiku davinėdavo studentams pamokas, būtent buožių ir dvarponių vaikams, nekartą buvo nuskriaustas, nes kada reikėdavo gauti užmokestį už mokinimą jų vaikų, tai jie visaip kaip priekabiaudavo ir neužmokėdavo, o jaunam Kaškiaučiui labai buvo reikalingi rubliai tęsimui savo mokslo. Užbaigęs 8 klases gimnazijos, Jonas Kaškaitis gimininių buvo stumiamas į kunigų stoną. O patapęs Kauno seminarijos klieriku, čionai jis buvo skaudžiai apmautas. Mat, jam reikėjo pasisiūdint sutaną, kuri lėšavo 150 rublių. Bet rezignavęs iš klierikystės ir kunigystės, sutaną paliko kitam klierikui, kuris pasižadėjo parduot arba ant laimėjimų išleist, o pinigus prisiųst buvusiam klierikui Kaškiaučiui, bet tų pinigų už sutaną nesulaukė nei vienos kapeikos. Kadangi tai buvo laikai revoliucijos prieš batiušką carą, 1905 metais, tai kitų studentų raginamas Jonas Kaškaitis patapo karštas veikėjas ir revoliucionierius, nes jomarkuose ir atlaiduose jam prisieidavo minioms pasakyti karštas prakalbas. Nesnaudė nei reakcija, rusų valdžios kazokai su dragūnais, pagal šnipų nurodymus, siautė visur. Aišku, Jonui Kaškaičiui skubotai reikėjo smukt į užsienį, negi toks gabus vyras turėtų supūt nelaisvėje.

Vargais negalais mūsų Jonas Kaškaitis atsirado Amerikoj 1906 metais ir iš pirmos dienos buvo prigautas. Mat, kaslegarnėje jam buvo duotas vaikas, kuris už 60 centų Kaškaitį turėjo nuvežt eleveiteriu į nurodytą adresą. Išlipus į šaligatvį, vaikas paprašė dviejų dolerių dėl nupirkimo bilieto, bet gavęs du dolerius, pradingo mieste.

Tais laikais Amerikoj buvo vargingi laikai, dirbome mes po 12 valandų į dieną prie sunkių darbų už 6 dolerius per savaitę. Ir tų pačių darbų buvo sunku gauti, tiktai pagal rekomendaciją ir fundinimą kokiam nors latrui. Tas pats lietė ir Joną Kaškaitį, kuriam prisiėjo savo prakaitu pelnyt duoną ir taupyt centus mokslui. Pagaliau neišsemiamos energijos ir gabumais moksle už eilės metų jau mes ir turėjome daktarą Joną Kaškiaučių. Vertėsi jis savo profesijoj Newarke gana sėkmingai. Rodos, jam tiktai gervės pieno trūko. Tai dabar mano galvoj klausimas kyla, kodėl jis buvo toks neatsargus su tomis operacijomis, apie kurias jis pats savo knygoj prisimena? To jam nereikėjo dasileist nei už milijoną dolerių.

Šita atsiminimų knyga man prisiėjo skaityti jau antrą kartą, nes tas viskas mūsų buvo skaitoma dalimis per Laisvės numerius senaisiais laikais. O ir jo įspūdžius po California ir Tex valstijas mes perskaitėme—viską, ką tik daktaras Jonas Kaškaitis parašo.

V. J. Stankus

MIKROMEGAS

Žiūrint pro mano akinius

Apie "Šventąjį raštą"

Neseniai baigiau skaityti deisto *Tomo Paine* knygą *"The Age of Reason"* (Proto amžius). Šį veikalą buvaus skaitęs seniau, bet nesigailiu perskaitęs jį ir antrą kartą. Nors pirmoji jo dalis parašyta gana seniai, 1793 m., o antroji dviem metais vėliau, t. y., Didžiosios francūzų revoliucijos metu, — bet veikalas nepasenęs. Jis, atmetus jo deistinius teigimus, kaip nuosaiki Biblijos kritika, turi didelės vertės ir dabar.

Žydų folkloro kompiliaciją (Tora), vadinama "senuoju testamentu, ir "apaštalų" Mato, Morkaus, Luko ir Jono evangelijos bei šv. Povilo laiškai, vadinami "naujuoju testamentu," — visa tai sudaro t. v. Bibliją arba "Šventąjį raštą," kuriuo remiasi krikščionių religija. Toji daugybės nežinomų autorių pasakų ir žydų liaudies legendų bei padavimų kombinacija vadinama "dievo žodžiu" ar "dievo įkvėptų" žmonių darbu. O betgi koks nenuosakus, koks pilnas prieštaravimų, nesąmonių, keršto ir žiaurumų tasai "dievo žodis"! Tasai raštas tai yra tikriausias įžeidimas ir paniekinimas menamojo dievo, kuris, kaip mums teologai sako, turėtų būti išminties ir tobulybės pavyzdys.

Senojo testamento pasakos ir anekdotai galėjo būti parašyti žydams babilonų nelaisvėje esant ir sukompiliuoti persų karaliui Cyrusui juos išlaisvinus. Biblija, palyginti, nėra labai senas veikalas, pagamintas Aisopo pasakėčių rašymo metu, t. y. daug paskiau, negu graikų poeto Homero raštai.

Jei galima tikėti žydų chronikininkais, tai jie (žydai) turėjo daug karalių. Vyriausiu jų skaitomas Možė, kuris, kaip Biblija teigia, kalbėjęs Siono kalne net su patim dievu, iš kurio gavęs "dešimtį įsakymų." Įrodymų betgi jokių nėra: nei turima ta marmuro lentą, kurioje buvę tie "įsakymai" iškalti, nei to menamo pokalbio su dievu liudininkų. Todėl ir visi tie neva Možės teigimai neturi jokios istorinės vertės. Be to, Biblijoje minima Možės knyga yra gryna fikcija, nes ji parašyta ne jo paties, bet kitų, gyvenusių daug metų po Možės mirties.

Karinga tauta

Žydai senovėje buvo skaitlinga ir karinga tauta. Ji nukariavo daug tautų, žiauriai jas naikindama. Pats Možė, kuris viską veikė neva "dievo vardu," buvo nepaprastai žiaurus žudikas ir kraujagerys. Kai, pav., žydų kariuomenė kartą grįžo iš karinio žygio, ją sutiko patsai Možė ir kiti jų "išrinktieji"—rabinai. Možė kariuomenės vadą paklausė, ar daug jie parsivedė belaisvių-vergų? Gavęs atsakymą, Možė įsakė visus vyrus bei vaikus ir moteris, "kurios tik jau yra gulėję su vyru," — *užmušti,* o nekaltas merginas pasilikti savo lytinėms užgaidoms tenkinti! Ar gali būti kas nors žiauresnio? Možė mirė, kaip rodo Biblijos chronika, 1451 m. prieš mūsų erą. Po jo mirties, per 25 metus žydams vadovavo kitas ne mažesnio žiaurumo kraujo siurbėlė Jošua. Kai jo kariuomenė paėmė miestą Ai, jis įsakė miesto karalių ir visus gyventojus išžudyti, sau pasilikti tik jaunas merginas, o miestą, apiplėšus, sugriauti!

Dvi šventraščio knygos, vadinamos "Karaliais," rašo maža ką daugiau, kaip tik apie žydų karus, žudynes ir kankinimus pavergtųjų. Daugiausia rašoma apie jų karalius Saulių, Dovydą ir Saliamoną, kurie valdė visą žydų tautą. Bet po Saliamono mirties, jie suskilo į dvi frakcijas, radosi du aspirantai į karaliaus sostą. Viena grupė pasivadino *judėjiečiais,* kita *izraeliečiais.* Pirmieji turėjo 19 karalių, o antrieji 17. Jie, "dievo vardu," žiauriai pavergė Kanaano šalį ir išnaikino jos gyventojus. Iš ten jie plėtė savo grobuonišką veiklą prieš kedemitus, filistiečius ir kitokius kitataučius. Kai galiau žydai suskilo į dvi dalis, tuomet jie vedė brolžudingą kovą tarp savęs, niokojo ir kankino vieni kitus ne švelniau, kaip ir kitus pavergtuosius.

Biblija, ypatingai senasis testamentas, yra žiaurumo, apgavysčių, smurto ir prievartavimų atoskaita. Ir visa tai buvo atlikta "dievo vardu," jam tarpininkaujant! Ten aprašoma gyvenimas ir t. v. "šventųjų tėvų," senųjų "patriarchų," kurie dabar "sėdi po dešinei dievo tėvo" ir teisia "nusidėjėlius"! Ir kokie tie "šventieji tėvai" buvo žiaurūnai, žmogžudžiai, paleistuviai, žulikai bei apgavikai! Pavyzdžiui galima paimti gyvenimą tik vieno žydų vado, "dievo palaiminto" asmens — *Jokūbo,* kurio tėvas buvo Izaokas, o tėvukas Abraomas. Tai visas senovės žydų triumviratas, kuris savo darbus vykdė "dievo paliepimu." Jokūbas su dievu per naktį net ristynių ėjęs ir kurį nugalėjęs, todėl paties dievo buvo pavadintas—*Izraeliu.*

Daugiau apie Jokūbą

Jokūbas, kaip jau anksčiau sakėme, buvo sūnus Izaoko ir Rebekos. Iš pat mažens jisai buvo linkęs žulikauti. Jis apgaudinėjo savo aklą tėvą ir brolį Esau. O kai jau išgirdo, kad jo brolis ruošiasi keršytui, nori jį nužudyti, Jokūbas išsigando ir slapta pabėgo pas savo dėdę, motinos brolį Labaną. Ten jis įsimylėjo dėdės dukrą, savo pusseserę Rachelę, ir norėjo ją vesti. Dėdė sutiko, tik reikalavo, kad už dukrą būsimasis žentas turi jam per 7 metus vergauti, t. y., dirbti be jokio atlyginimo. Jokūbas sutiko.

Kai jau suėjo 7 metai, Labanas iškėlė dideles vestuves, nesigailėjo nei vyno, nei midaus ir savo sūnėną girtą apvesdino. Tik kai jaunavedžiai išsipagiriojo, Jokūbas pamatė, jog šalia jo guli ne jo mylimoji Rachelė, už kurią jis savo dėdei 7 metus vergavo, bet vyresnioji jos sesuo Lea, kuri buvo labai negraži ir kurios Jokūbas suvis nemylėjo. Tuomet Jokūbas susijaudinęs nubėgo pas savo uošvį protestuoti: "Dėde—jis aimanavo—tu mane apgavai, apvesdinai ne su ta, kurią žadėjai, kurią aš myliu!" "Raminkis, mano sūnau, — tarė jam Labanas, — pas mus juk neįprasta išleisti jaunesniąją anksčiau vyresniosios. Be to: — padirbsi man dar 7 metus, gausi ir Rachelę, ji neprapuls. O tuo metu galėsi gyventi su Lea."

Kokia bjauri apgavystė! Bet Jokūbas dirbo dar 7 metus, kol gavo Rachelę! Išvergavęs savo dėdei - uošviui 20 metų, galiau Jokūbas susiprato ir pareikalavo atsiteisimo. Žinodamas savo dėdės šykštumą, apgaulingu būdu jis pasisavino jo avis, ožkas, kupranugarius, asilus, jaučius, bulius, veršius ir karves; susirinko savo visus prigyventus su abiem žmonom bei sugulovėm vaikus — ir pabėgo į Kanaano žemę, iš kurios jisai buvo atėjęs. Apsigyveno jisai su visu savo grobiu palei miestelį Succoth, kurio karaliaus Shechemo sūnus Hamoras pamylėjo Jokūbo dukrą Dinah ir varu norėjo ją vesti.

Karalius Shechem, kartu su savo sūnum, nuėjo į Jokūpo stovyklą ir siūlė padaryti iš abiejų tautų sąjungą ir visiems bendrai taikoje gyventi. Karalius žadėjo net už jo dukrą Jokūbui gerai atlyginti. Jokūbas sakė su tuo sutinkąs, tik reikalavo, kad visi Succoth miestelio vyrai būtų apipjaustyti, kad jie būtų tokie, kaip žydai. Karalius Shechem ir jo sūnus Hamor su tuo sutiko ir visi jo valdiniai vyrai buvo varu apipjaustyti. Jie nesuprato Jokūbo apgaulės! Trečią dieną, kai jau visi Succotho vyrai sirgo ir buvo sutinę nuo apipjaustymo, Jokūbo sūnūs bei jo vergai, neva keršydami už Dinah'os "išniekinimą," — slapta užpuolė minėtąjį miestelį ir *visus jo gyventojus iššudė,* jų turtus pasigrobė, o namus sudegino. Žinoma, Jokūbas ir jo gauja visa tai atliko "pildydami žydų dievo valią"!

Tačiau kai jau Jokūbo žmogžudžiai apsiplovė savo kruvinas rankas ir pasimeldė, dėkodami dievui už "pergalę," jisai (Jokūbas) išsigando! Mat, kaimynai, kurie buvo skaitlingesni už žydus, galėjo atkeršyti jiems už nekaltų žmonių išžudymą. Jisai vėl "tarėsi su dievu," kuris jam pataręs bėgti iš tos vietos į Bethel apylinkę, kad jį užtarnauto keršto ranka nepasiektų! Ir Jokūbas su visu savo grobiu kuogreičiausiai apleido Shechem priemiesčius. Sako Biblija, jog dievas Jokūbą "laimino," jo veislę išplėtė, "kaip smėlį jūros pakraščiuose." Ir dievulis buvo toks geras, kad nei Jokūbui, nei jo ainiams, tos baisios žudynės *niekad nepriminė!*

Puikūs vyrai, kaip matome, buvo tie "dievo pateptieji patriarchai"! Kad jie kur sprandus nusisuktų, tie niekšingi žmogžudžiai!

V. J. Stankus

Naujas televizinis telefonas

Spauda rašo, kad neseniai buvo įrengta telefono linija, kuria galima ne tik kalbėti, bet ir matyti tuos žmones, su kuriais kalbamasi. Tokiu telefonu vaizdai persiunčiami kitaip negu televizijoje . Televizijos siųstuvas duoda 30 vaizdų per sekundę, o televizinis telefonas — tik vieną vaizdą kas dvi sekundės. Todėl nereikalauja čia sudėtingų detalių. Vaizdų persiuntimas nereikalauja čia sudėtingų kabelių ir kitų įrengimų, o tik dviejų paprastų papildomų telefono laidų. Vaizdai matomi tik įjungus abiejuose telefono aparatuose atitinkamą jungtuką. Priešingu atveju pasikalbėjimas vyksta nematant vaizdų. Televizinio telefono ekrane vaizdas matomas dienos šviesoje, o taip pat ne perdaug stipriai dirbtinei šviesai esant.

Maskva. — Geležinkelis per Sibirą jau ant 2,000 mylių yra elektrifikuotas.

J. Jurginis, V. Mikučianis (28)

VILNIUS — Tarybų Lietuvos sostinė

(Tąsa)

Minsko plentas praplečiamas iki 30 metrų, o po viaduku per geležinkelio sankasą numatyta nutiesti šios magistralės ruožą, tiesiog jungiantį Minsko plentą su Komjaunimo gatve. Komjaunimo gatvė nuo Centrinio kolūkinio turgaus (Halės) iki Basanavičiaus gatvės praplečiama iki 35 metrų, nugriaunant kai kuriuos pastatus neporinių numerių pusėje. Nuo Basanavičiaus gatvės ši magistralė nauja kryptimi įsijungs į L. Giros gatvę. Toliau ji iki tilto bus platinama neporinių numerių pusėje. Už tilto magistralė dalijasi į Dzeržinskio ir Ukmergės gatves, kurios bus praplatinamos iki 30 metrų. Šioje magistralėje bus 18 metrų pravažiuojamoji dalis ir platūs medžiais apsodinti šaligatviai. Iš pastatyto naujo metalinio tilto ir priėjimų prie jo galima įsivaizduoti šios magistralės plotį.

Antrasis transporto skersmuo sujungs naują pramonės rajoną Panerių kalnų šlaite su Antakalnio rajonu ir eis Tarybinės Armijos prospektu ir Basanavičiaus gatve iki Algirdo gatvės, o toliau nauja trase išeis Vrublevskio, Kosciuškos gatvėmis į Antakalnio gatvę. Šios magistralės plotis bus 31-35 metrai, pravažiuojamoji dalis—18 metrų. Nuo Algirdo gatvės posūkio iki Liejyklos gatvės numatyta nauja trasė, nes Kosciuško gatvės negalima panaudoti transportui dėl jos stataus reljefo. Tarybinės Armijos prospekte esanti geležinkelio šaka bus nuimta.

Šios magistralės kūrimo darbai jau pradėti: statomi gyvenamieji namai Basanavičiaus ir Tarybinės Armijos prospekte . Artimiausiais metais magistralė bus užstatoma plačiu mastu. Jos pravažiuojamoji dalis jau rekonstruota Vrublevskio, Kosciuškos ir Antakalnio gatvėse.

Žymiai sumažės miesto transporto krūvis, praplėtus ir sutvarkius Neries krantinę. Ši magistralė turės mažai kryžgatvių ir leis greičiau judėti transportui.

Be dviejų pagrindinių skersmenų, sukuriamos dvi skirstomosios magistralės: pirmoji, jungianti miesto pagrindinius pramonės rajonus, — nuo TEC-2, panaudojant Vilkpėdės, Partizanų, Kauno, Šopeno, Zarasų ir Polocko gatves, į N. Vilnios rajoną. Šioje trasoje bus nutiesta nauja gatvė išilgai geležinkelio sankasos ir rekonstruotos Zarasų bei Polocko gatvės. Šiuo metu Partizanų gatvė jau sujungta su Kauno gatve ir nutiesta nauja gatvė prie stoties, kaip Šopeno gatvės tęsinys.

Antroji magistralė, jungianti miesto šiaurinį rajoną per centrą su aerostotimi, projektuojama nutiesti panaudojant ir rekonstruojant Sierakausko, Kudirkos, Montvilos gatves per Radūnės tiltą į Aerostoties gatvę.

Be to, plane numatyta sukurti žiedinę magistralę, kuri užtikrins patogų susisiekimą tarp atskirų miesto rajonų. Tam tikslui panaudojama Olandų gatvė, Zarasų gatvės pravažiavimas per geležinkelio sankasą, pro Rasų, Liepkalnio, Tunelio rajoną, Vytauto, Saltonų gatves. Toliau trasa eis per naują tiltą į Olandų gatvę.

Senajame mieste gausu istorinių ir meno paminklų: gotikinės architektūros kampelis su Onos bažnyčia, Gedimino kalno kompleksas, universiteto rūmai, Filharmonija, Dailės muziejus. Generaliniame plane į Senojo miesto rajoną žiūrima kaip į "ypatingo režimo zoną," kaip į architektūrinę-istorinę draustinę, kuri bus visiškai išsaugota, ir jos architektūrinis vaizdas nepasikeis.

Hitlerinių fašistų okupacijos metu senoji miesto dalis buvo smarkiai sunaikinta — ištisi kvartalai ir gatvės buvo paversti griuvėsiais. Viską atstatyti taip, kaip buvo, neįmanoma ir netikslinga dėl buitinių-sanitarinių šios miesto dalies sąlygų. Išvalius griuvėsius ir sutvarkius šią miesto dalį, pavyko ne tik išretinti perdaug tankų užstatymą, bet ir padaryti eilę naujų skverų.

Muziejaus gatvės porinių numerių pusė karo metu buvo visiškai sunaikinta, ir atstatyti jos nebuvo galimybių. Ši gatvė praplečiama iki 35-40 metrų, jos viduryje bus įrengtas bulvaras, o neporinių numerių pusė užstatoma keturių aukštų gyvenamaisiais namais.

Naujojo miesto centru tampa Lenino aikštė, prie kurios bus pastatyti Lietuvos TSR Vyriausybės rūmai ir kiti administraciniai pastatai. Šiame rajone vyksta dideli statybos darbai nuo aikštės į Neries krantinės ir Žvėryno pusę.

Svarbiausią Lenino aikštės pastatą — Vyriausybės rūmus—projektuojama pastatyti maždaug tiesiąja linija su Kaštonų gatve, nukreipiant fasadą į Stalino prospektą. Vakarinė aikštės dalis artimiausiais metais bus užstatyta administraciniais pastatais. Kompozicinė aikštės ašis, kurioje stovi paminklas V. I. Leninui, sutampa su St. Šimkaus gatvės ašimi. St. Šimkaus gatvė bus rekonstruota į paradinę alėją, jungiančią Lenino aikštę su projektuojamu parku Tauro kalne; namą P. Cvirkos gatvėje, uždengiantį vaizdą ir priėjimą prie parko, numatyta nugriauti. Tauro kalne statomi Kultūros rūmai. Kvartalo kampas tarp St. Šimkaus ir P. Cvirkos gatvių bus užstatytas gyvenamaisiais namais. Įgyvendinus šias priemones, Lenino aikštės ansamblis įgaus iškilmingą, paradinę išvaizdą ir bus susietas su pagrindiniu miesto masyvu, esančiu į pietus nuo jo centrinės dalies.

Stalino prospekte tarp Lenino aikštės ir Žvėryno tilto priešais Jaunimo stadioną projektuojama įrengti Respublikinės bibliotekos aikštę. Dabar ji užstatoma keturių aukštų namais. Čia jau pastatytas Lietuvos TSR Mokslų akademijos aspirantų bendradarbutis. Gretimai bus statomi Mokslų akademijos darbuotojų gyvenamieji namai. Vidury aikštės statomi Respublikinės bibliotekos rūmai (projekto autorius—architektas V. I. Anikinas), nukreipti pagrindiniu fasadu į Stalino prospektą. Tai bus stambiausia respublikoje biblioteka, ji turės 2.5 milijono tomų knygų. Aplink paradinį, kolonomis apsuptą vestibiulį trijuose aukštuose bus išdėstytos skaityklų salės, abonementų salė ir katalogų bei knygų išdavimo salė, vaikų biblioteka ir daugybė specialių kabinetų-skaityklų, skirtų įvairioms mokslo šakoms.

Aikštėje priešais pastatą numatyta įrengti skverą su gėlynu ir fontanu. Aikštė bus maždaug tokio didumo, kaip Černiachovskio.

Ypatingas dėmesys generaliniame plane skiriamas Neries krantinių užstatymui ir apiforminimui. Užstačius ir sutvarkius krantines, o taip pat įvykdžius sanavimo priemones, Neries upė suteiks miestui naujų savybių, papuoš jį. Centrinės miesto dalies ribose krantinės bus užstatytos stambiais 5-6 aukštų gyvenamaisiais ir visuomeniniais pastatais.

Puikiausias krantinės rajonas centrinėje miesto dalyje bus rajonas tarp tilto ir Mokslo darbuotojų namų. Šiame rajone bus įrengta nauja Operos ir baleto teatro aikštė. Viršutinėje terasoje bus pastatytas didelis Operos ir baleto teatras. Aukštai pastatyti teatro rūmai ir vedantieji į juos platūs granito laiptai suteiks aikštei įskilmingą išvaizdą. Aplink aikštę bus statomi daugiaaukščiai gyvenamieji administraciniai pastatai.

Krantinės dalyje nuo Vrublevskio gatvės iki L. Giros gatvės tušti sklypai bus užstatyti, o vietoj neaukštų namų iškils daugiaaukščiai pastatai. Čia bus atlikti svarbūs darbai apsaugant šiuos kvartalus nuo potvynių.

Dideli rekonstrukcijos darbai bus atlikti upės kilpoje tarp Žvėryno tilto ir Lenino aikštės. Šis rajonas, stichiškai užstatytas nedideliais namais, perstatomas iš pagrindų. Mažaverčiai pastatai pakeičiami daugiaaukščiais, kapitaliniais pastatais. "Neries" lentpiūvė bus iškeldinta. Dabar vykdomi darbai krantams sureguliuoti, sutvirtinti ir šiam kvartalui nuo potvynių apsaugoti.

Nutiesta nauja pakrantės gatvė nuo Stalino prospekto iki Eidukevičiaus vardo kombinato ir sujungta su P. Cvirkos gatve. Čia pastatytas Elektromechanikos technikumas ir baigiami statyti daugelio butų gyvenamieji namai.

(Bus daugiau)

IŠ ANTANO VENCLOVOS PRANEŠIMO TREČIAJAM TARYBŲ LIETUVOS RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMUI

Šių metų sausio pabaigoje Vilniuje įvyko Trečiasis Tarybų Lietuvos Rašytojų sąjungos suvažiavimas. Jam Sąjungos valdybos pirmininkas Antanas Venclova padarė platų, išsamų pranešimą. Tai buvo labai svarbus ir įdomus pranešimas . Aišku, kad, dėl vietos stokos, mes savo skaitytojams galime patiekti tiktai kai kurias iš to pranešimo ištraukas.

Didžiulis žingsnis pirmyn

Savo pranešimo pradžioje Ant. Venclova kalbėjo apie tuos didžiulius pakitimus, kurie įvyko mūsų šalyje po Antrojo Tarybų Lietuvos rašytojų suvažiavimo, įvykusio 1954 metų rudenį. Didelį vaidmenį visame mūsų šalies visuomeniniame - politiniame gyvenime suvaidino N. Chruščiovo straipsnis "Už glaudų literatūros ir meno ryšį su liaudies gyvenimu." Toliau pranešėjas kalba apie tuos didelius laimėjimus, kuriuos, Komunistų partijos vadovaujama, per pastaruosius metus pasiekė lietuvių tauta ekonomikos, kultūros ir darbo žmonių gerovės kėlimo srityse.

Po Antrojo mūsų rašytojų suvažiavimo, kalba Ant. Venclova, lietuvių literatūra, visos jos kūrėjų kartos, visi žanrai žengė didžiulį žingsnį priekin. Lietuvių tarybinė literatūra praturtėjo didelės vertės prozos, poezijos ir dramaturgijos kūriniais, įgijusiais plačiausią atgarsį mūsų liaudyje, vieningai pripažintais tos liaudies dvasinę nuosavybę ir ginklu kovoje dėl komunistinės ateities...

Literatūra ir liaudies poreikiai

Kokie idėjiniai ir meniniai bruožai būdingi mūsų šių dienų literatūrai? Pirmasis bruožas, kuris iš karto krinta į akis, — tai tas, kad visi autoriai, kokias temas ir kokią medžiagą jie savo kūriniams beimtų, stengiasi pavaizduoti reikšmingus, dažnai esminius mūsų liaudies gyvenimo procesus. Jų dėmesio centre yra mūsų liaudies gyvenimas jau socializmo epochoje arba chronologiškai ir kiek nutolusiais nuo mūsų dienų laikais. Antras bruožas, kuris iškyla skaitant šiuos ryškiausius paskutinių metų kūrinius, yra tas, kad jie kovingai, iš partinių pozicijų sprendžia daugelį mūsų šių dienų ar praeities problemų. Rašytojai įtikinamai parodo, kaip formavosi žmonės didžiųjų paskutinių dešimtmečių mūsų tautos gyvenimo įvykių veikiami, kaip jie ieškojo teisingo kelio sau patiems ir savo liaudžiai arba, priešiškų jėgų suklaidinti, nuėjo klystkeliais, vedančiais į savo tautos interesų išdavimą ir į pražutį.

Geriausiems mūsų literatūros paskutinių metų kūriniams būdinga tai, kad jie parašyti socialistinio realizmo metodu, tuo metodu, kuris tarybinei literatūrai atvėrė plačiausias vystymosi perspektyvas, — sako Ant. Venclova. — Pastangos kiek galima giliau įžvelgti gyvenimo reiškinius ir žmogaus psichologijos vingius, gyvenimą pavaizduoti giliai, konkrečiai, teisingai, jo revoliuciniame vystymesi, sukurti teigiamojo herojaus paveikslą, parodyti ar bent leisti pajusti skaitytojui ateities perspektyvą, neužmirštant literatūros uždavinio auklėti skaitytoją komunistinių idėjų dvasia,—štai kas yra būdinga socialistinio realizmo metodui ir kartu geriausiems mūsų tarybinės literatūros kūriniams, tuo metodu parašytiems.

Partijos vaidmuo

Didelis dėmesys mūsų literatūros klausimams buvo skirtas ir neseniai praėjusiame LKP XI suvažiavime. Žymiai praplatėjo mūsų rašytojų galimybės operatyviau spausdintis, įsteigus naujus "Moksleivio" ir "Šluotos" žurnalus, padidinus ir sustiprinus "Jaunųjų" almanachą, nuo 1958 metų pradžios padidinus "Pergalės" žurnalą. Svarbi literatūros paskatinimo priemonė yra 1957 metais įsteigtos Valstybinės TSR literatūrinės premijos, kuriomis jau du sykius atžymėti įvairių kartų rašytojų įvairių žanrų kūriniai.

Toliau pranešėjas pereina prie atskirų mūsų literatūros žanrų nagrinėjimo. Ryškų mūsų literatūros subrendimą ir išsišakojimą per ataskaitinį laikotarpį rodo ypač sriautingas prozos išaugimas. Įvairių kartų mūsų rašytojai ėmėsi sudėtingo ir sunkaus romano žanro ir čia pasiekė iš tikrųjų stambių laimėjimų.

Dar nepilnai atlieka savo uždavinį

Įvertinant mūsų prozos kiekybinį ir kokybinį išaugimą, reikia atvirai pasakyti, pažymi pranešėjas, kad ji dar toli gražu neatlieka savo uždavinio — aktyviai įsiveržti į gyvenimą, tą gyvenimą veikti, formuoti šių dienų tarybinio žmogaus, komunizmo kūrėjo, sąmonę, ugdyti tautų draugystės ir internacionalizmo jausmus, Didžiausias dabartinės mūsų prozos trūkumas yra tas, kad ji nepakankamai nagrinėja šių dienų gyvenimo temas. Mūsų grožinėje prozoje vis dar tebelieka giliau ir plačiau neatspindėti tokie reikšmingiausi poslinkiai mūsų liaudies gyvenime, kaip neregėtai didelis respublikos pramonės, o su ja ir darbininkų klasės išaugimas bei susiformavimas.

Vis dar mažoka dėmesio mūsų literatūroje susilaukia ir šių dienų kolūkinio kaimo žmonės bei jų gyvenimas. O šioje srityje juk taip pat įvyko tikra revoliucija, aukštyn kojomis apvertusi ne tik senąjį kainą su žagrele ir mediniu spragilu, bet ir su buožėmis bei jų tvarka, kai vieni buvo valdovai, kiti — valdiniai, vieni kasmet turtėjo, kiti — skurdo. Aš jau nekalbu apie tai, sako Ant. Venclova, kaip pasikeitė per tarybinius metus mūsų inteligentija, didele dalimi naujai išaugusi, iš buržuazijos pastumdėlės virtusi savosios liaudies tarnu ir vadovu naujojo gyvenimo kūryboje. Nėra abejonės, kad ir inteligentijos šių dienų gyvenimos bei darbas nusipelno didžiausio mūsų rašytojų dėmesio.

Tarybinė epocha ir literatūra

Kalbant apie šių dienų gyvenimą, kaip apie svarbiausią literatūros temą, sako pranešėjas, kurią užmiršus, literatūra negali atlikti savo vaidmens mūsų visuomenėje, reikėtų aiškiau apibrėžti tos dabarties chronologinius rėmus. Dabartimi aš norėčiau vadinti mūsų tarybinę epochą, kurios pirmieji metai, kovos ir laimėjimai šimtais priežastingumo ryšių yra susiję su tollesnėmis mūsų kovomis ir pergalėmis. Jeigu kitų tautų, tarybiniu gyvenimu gyvenančių nuo spalio revoliucijos, literatūroje jau yra daug kūrinių, vaizduojančių ankstesnį jų, kaip socialistinių nacijų, išsivystymo periodą, tai mums savo literatūroje dar reikia pavaizduoti ir tarybų valdžios kūrimąsi 1940-41 metais, Didžiojo Tėvynės karo herojiką ir pokarines kovas dėl socializmo įtvirtinimo. Šį uždavinį mūsų literatūrai keliant kaip pagrindinį, be abejo, negalima kaltinti autorių, kurie jau rašo kūrinius artimesnės ar tolimesnės praeities temomis.

Mums visada reikalingi ir aktualūs bus tokie kūriniai, kurie vaizduoja svarbiausius liaudies gyvenimo momentus, revoliucines kovas, darbo žmonių pastangas išeiti į šviesesnį ir tesingesnį gyvenimą, kurie teisingai rodo buržuazinės santvarkos socialinius santykius. O kokią reikšmę turėtų jaunimui auklėti sodriai, talentingai, jaudinančiai parašytas prozos, poezijos ar dramos kūrinys apie didvyriškų Kauno komjaunuolių kovą hitlerinės okupacijos metu, apie Pirčiupio tragediją, pagaliau, aplamai apie Tėvynės karą ir mūsų tautos dalyvavimą jame! Kūriniai, teisingai vaizduoją praeitį, iškelią liaudies kovas ir herojus, demaskuoją ir pasmerkią išnaudotojus, gali suvaidinti didelį vaidmenį ,auklėjant darbo žmones komunizmo dvasia.

Literatūros ryšiai su liaudies gyvenimu

Toliau pranešėjas kalba apie būtinumą dar labiau sustiprinti mūsų literatūros ryšius su liaudies gyvenimu. Mano giliu įsitikinimu, sako Ant. Venclova, dabar ateina laikas mūsų rašytojams gyventi ne tik Vilniuje, bet kai kam keleriems metams, o gal ir ilgesniam laikui persikelti į periferiją, ten, kur irgi vyksta gyvas gyvenimas, kuriasi mūsų komunistinė rytdiena. Argi nebūtų normalu, kad vieni mūsų rašytojai gyventų Klaipėdoje, kiti Akmenėje, treti Kauno HES miestelyje, dar kiti Šiauliuose, Panevėžy, įvairių Lietuvos rajonų, įdomiausiuose kolūkiuose? Argali būti abejonė, kad toks tiesioginis rašytojų ryšys su gyvenimu iš tikrųjų atneštų mūsų literatūrai ir ypač šių dienų temai joje didžiulę naudą? Be nuoširdaus rašytojų noro dar aktyviau įsijungti į gyvą gyvenimą ir be organizacinės pagalbos jiems iš Rašytojų sąjungos bei respublikos vadovybės pusės reikalas iš vietos bent kiek pastebimiau nepajudės, ir tokia padėtis kasmet mūsų literatūrai darysis vis grėsmingesnė.

(Bus daugiau)

Artesnė pažintis

Žinelių tolimų pirštukai kelia šydą:
Kolūkio atvaizdai širdy gėlėm pražydo . . .
Tuos vaizdelius eilėm dėlioju kraustau godžiai,—
Kolūkis stovi ten, kur griuvo trobos sodžių.
Kasdien vaiskiau regiu Kudirkos vardo kolūkį,—
Artesnė pažintis su kolūkiečiais rūpi!

Prie Čičinio krantų, iš Magnišausko dvaro,
Šaunuoliai sakalai kolūkiui centrą daro,
Antazavės, Šniukštų mūs abiturientai
Po rūmus dvarponio sienojus kraustė, rentė.
Brigados mokinių naujai atremontavo,
Įdėdami darban dalelę sielos savo . . .

Aš dvarą tą žinau, kaip rėkdavo kadaise
Rudbarzdis, kai daržus jam rovė, kapstė knaisė.
Dvarokai kumečiai vis arė, sėjo piovė,—
Krūvom vis didino tam dvarponiui gerovę.
Darbymečio talkon tam Astraučyznos dvarui
Skubėjo padirbėt trobelninkai Viedarių . . .

Stebėk, kaip ten dabar mūs sakalai herojai
Jauna energija darbų brigadon stoja!
Galia Tarybinė — valia mūs kolektyvo
Iškėlė pastangas ir iniciatyvą!
Šauni nauja karta, sutelkus mokslą, protą,
Žemelę perdirba liūningą ir kuprotą.

Įsmigo tat širdin, šiltesnį varo kraują:
Vaizduojuos — vaikščioju, stebiu žemelę naują . . .
Aš nuolat su jumis — skrajoju pirma laiko,—
Pikčiurna dėdė čia J. V. visai paklaiko . . .
Sveiki gyvi, draugai ir draugės kolūkietės!
Glėbiu jus broliškai, rankas plačiai iškėtęs.

Bagdonai! ai, broliuk! kolūkio šio vedėjau!
Garbingus nuopelnus gerai įsistebėjai.
Ir agronomas tu, taip pat ir pirmininkas,
Orkestro tu galva, mėgėjas dailininkas!..
Orkestras konkurse laimėjęs pirmą vietą:
Garbė ir padėka vainikan jam įlieta!
Skambiuosius muzikus glaudžiu aš prie krūtinės:
Žavėjo, linksmino kapelos sutartinės .. .
Kolūkio pagarbą jūs dar aukščiau pakėlėt.
Paveikslą jūs' žiūriu, jūs — mūsų pievų gėlės!

1958. IX. 24 *Jonas Kaškaitis*

Luanda, Afrika. —Iš Belgijos Kongo negrų sukilimai plečiasi į Portugalijos Angola koloniją. Angola yra į pietus nuo Kongo. Tai milžiniška portugalų kolonija, kuri užima 481,350 ketvirtainiškų mylių ir turi 5,000,000 gyventojų.

LAISVĖS VAJUS

(Tąsa iš 1-mo pusl.)

Scranton, Pennsylvania	1070
L. Tilwick, Easton, Pa.	964
John Patkus, New Haven, Conn.	872
Chester, Pennsylvania	768
Plymouth - Wilkes - Barre, Pa.	760
Stamford, Connecticut	710
J. K. Alvinas, San Francisco, Calif.	708
Geo. Žebrys, Cleveland, Ohio	690
Bridgeporto vajininkai	568
New Britain, Connecticut	538
K. Naravas, Shenandoah, Pa.	514
C. K. Urban, Hudson, Mass.	468
S. Puidokas, Rumford, Me.	381
Vera Smalstis, Detroit, Mich.	338
V. Ramanauskas, Minersville, Pa.	312
A. Kuzmickas, Girardville, Pa.	296
V. Padgalskas, Mexico, Maine	292
A. Valinchus, Pittston, Pennsylvania	262
A. Apšegienė, Auburn, Maine	246
A. Navickas, Haverhill, Mass.	210
V. Kvetkas, Cambridge, Mass.	198
A. P. Dambrauskas, Haverhill, Mass.	167
M. Aranuk, Detroit, Michigan	76

Naujų prenumeratų prisiuntė: J. Kalvaitis, brooklynietis, dvi; po vieną — J. Bimba, Hawthorne, N. J.; J. Šapranauskienė ir R. Merkis, Philadelphia, Pa.; A. Žemaitis, Baltimore, Md.; Wm. Cherney, Rochester, N. Y.; P. Blaškienė, Chicago, Ill.; M. Uždavinis, Norwood, Mass.; L. Tilwick, Easton, Pa.; A. Kuzmickas, Girardville, Pa.

Atnaujinimų pridavė: J. Kalvaitis, B'klyn, N. Y.; Antanas ir A. Matulis, newjersiečiai; M. Strižauskienė, Waterbury, Conn.; Geo. Shimaitis, Brockton, Mass.; K. Kasulis, Worcester, Mass.; J. Blažonis ir S. Penkauskas, Lawrence-Lowell, Mass.; R. Merkis, Phila, Pa.; P. Anderson, Rochester, N. Y.; P. Blaškienė, Chicago, Ill.; L. Tilwick, Easton, Pa.; P. J. Martin, Wexford, Pa.; J. Butkus, So. Boston, Mass.; Scrantonietis; John Patkus, New Haven, Conn.; J. Mockaitis, Bridgeport, Conn.; C. K. Urban, Hudson, Mass.; V. Ramanauskas, Minersville, Pa.

PRIETELIŲ KLUBAS

Anna Wellus, Binghamton, N. Y.	$25.00

BIUDŽETO SUKĖLIMUI 1959 METAMS

Draugas iš Ohio	$40.00
J. Stanys, Baltimore, Md.	25.00
Maple Parko B-vė, Methuen, Mass.	25.00
John Buzak, Daytona Beach, Fla.	11.00
P. Taras, Clearwater, Fla.	11.00
Joe ir Helen Sholunai, W. Haven, Conn.	10.00
J. Bubleusky, Dearborn, Mich.	10.00
Ant. Dillis, Hawthorne, N. J.	10.00
M. Valentine, Plainfield, Conn.	6.00
M. Mickus, Worcester, Mass.	6.00
Jonas Patašius, Brooklyn, N. Y.	6.00
J. Palskis, Scottville, N. Y.	6.00
S. Umbras, W. Linn, Oreg.	5.00
J. Pakush, Southbury, Conn.	5.00
A. Jocis, Clearwater, Fla.	5.00
A. Slogsnaitienė, Brooklyn, N. Y.	5.00
Mrs. Aleksynas, Woodhaven, N. Y.	5.00
Vic Petraitis, Woodhaven, N. Y.	5.00
K. Senkus, Minersville, Pa.	5.00
A. Butkauskas, Brooklyn, N. Y.	5.00
E. Cibulski, Nanticoke, Pa.	5.00
K. Motejūnienė, Fairlawn, N. J.	5.00
Peter Karpich, Lynn, Mass.	3.00
J. Bernadys, Gardner, Mass.	3.00
Frank Nagine, Keene, N. H.	3.00
Chas. Brown, Brooklyn, N. Y.	3.00
J. Gilbert, Grand Rapids, Mich.	3.00
S. Ramanauskas, Collinsville, Ill.	3.00
S. Zavis, Ft. Lauderdale, Fla.	2.00
A. Zalderienė, Collinsville, Ill.	2.00
F. Sakalauskas, W. Hanover, Mass.	2.00
G. Garland, Nanaimo, Canada	2.00
K. Pranewitz, Bethlehem, Pa.	2.00

Po $1: Adam Olson, Kulpmont, Pa.; S. Urban, Salem, Mass.; J. Lekavičius, Pittsburgh, Pa.; B. Surblis, Akron, Ohio; J. Pupis, Pasadena, Calif.; M. Racila, Dover Foxcroft, Me.; A. Adams, Tacoma, Wash.; F. Lenkauskas, Coal Center, Pa.; J. Norkus, Pittsburgh, Pa.; P. A., B'klyn, N. Y.; M. Peterson, So. Boston, Mass.; E. Chaponis, Shrewsbury, Mass.; P. Grenevich, Spencer, Mass.; D. Mažeika, F. Kaziliūnas, M. Žalimienė, V. Pačesas, Worcester, Mass.; M. Pelkus ir Alex Buck, B'klyn, N. Y.; Anna Daukša, Gr. Rapids, Mich.; A. Briedis, B'klyn, N. Y.; M. Nečiunskas, Maspeth, N. Y.; A. Slogsnaitienė, B'klyn, N. Y.; J. Kilbauskas, S. Griškus, K. Petrikienė, Mrs. Jurevich, W. Baltrušaitis, P. Valaitis, B'klyn, N. Y.; A. Markūnienė, Hudson, Mass.; J. Koncas, New Haven, Conn.; J. Zalesky, B'klyn, N. Y.; J. Kriaučiūnienė, Great Neck, N. Y.; J. Sidages, Phila., Pa; A. Matulis, Jersey City, N. J.; J. Aukštakalnis, Gardner, Mass.; J. Dulkis, Paterson, N. J.; Joseph Augulis, Mahanoy City, Pa.; Mary Wassel, E. Pittsburgh, Pa.; J. Babarskas, K. Pužauskas, Richmond Hill, N. Y.; P. Kairukštis ir V. Zaveckas, B'klyn, N. Y.; J. Banaitis, Flushing, L. I.

ŠIE MIESTAI AUKOMIS STOVI SEKAMAI:

Brooklyn-Richmond Hill, N. Y.	$467.62
Waterbury, Connecticut	324.00
New Jersey valstija	248.50
Worcester, Massachusetts	224.00
Brockton, Massachusetts	191.00
Pittsburgh, Pennsylvania	185.00
Rochester, New York	156.00
Philadelphia, Pennsylvania	137.00
Cleveland, Ohio	123.00
Los Angeles, California	113.00
Baltimore, Maryland	93.00
San Francisco, California	90.00
Binghamton, New York	90.00
New Haven, Connecticut	76.00
So. Boston, Massachusetts	75.00
Scranton, Pennsylvania	65.00
Lawrence - Lowell, Mass.	63.50
Chicago, Illinois	57.00
Plymouth - Wilkes - Barre, Pa.	46.00
Great Neck, New York	38.00
Detroit, Michigan	30.00
New Britain, Connecticut	29.00
Norwood, Massachusetts	28.00
Haverhill, Massachusetts	26.50
Easton, Pennsylvania	26.00
Eddystone - Chester, Pa.	24.00
Rumford - Mexico, Maine	18.50
Bridgeport, Connecticut	14.00
Minersville, Pennsylvania	12.00
Cambridge, Massachusetts	9.00
Hudson, Massachusetts	7.00
Stamford, Connecticut	7.00
Shenandoah, Pennsylvania	5.00
Pittston, Pennsylvania	5.00
Girardville, Pennsylvania	4.00
Auburn, Maine	3.00

Biudžetas sėkmingai užbaigtas. Sukelta $5267.62.

Bendrai imant, vajus išvestas gerai, atsižvelgiant į esamąją padėtį. Gavome gražų skaičių naujų skaitytojų, puikiai pasidarbuota dėl atnaujinimo išsibaigusių prenumeratų ir biudžetui fondą sukėlėme su kaupu.

Širdingiausiai dėkojame vajininkams ir jų pagelbininkams už taip sėkmingai išvedimą vajaus. Dėkojame kolonijų veikėjams už suruošimą fondo sukėlimui pramogų ir dėkojame visiems aukojusiems į fondą.

Dėka vajininkų triūso ir gausios paramos finansiniai, Laisvė galės gyvuoti šiais metais, išeidama po 2 kartu į savaitę

Laisvės Administracija

Philadelphia, Pa.

Pradedam pasninkus

Kadaise buvo laikai, kai laukdavome "gavėnios" su baime, kad reikėdavo pusbadžiai gyventi bent septynias savaites. Bet manėme, kad tas dėl dūšelės išganymo. Dabar kitaip.

Vasario mėnesio pradžioje, kaip ir prieš užgavėnias, čia įvyksta visokių įstatymdavysčių susirinkimai ir visokie įstatymų leidėjai galvoja, ką gero pateikti "šalies žmonių gerovei." Taip jie rūpestingai planuoja, ir vis veik visi nukalba, kaip ir ant ko, kiek taksų pakelti. Jų jau turime begales. Bet bus dar daug daugiau. Miesto gatvekarių kompanija, PTC, jau gavo leidimą pakelti vėl centą. Ant gazolino, automobilių, stubų apšildymo buvo aukšti taksai, bet bus dar aukštesni. Ant perkamo bile daiktelio yra trys procentai taksų, būtinai bus daugiau. Ant maisto valgykloje buvo taksai, bet bus dar aukštesni. nešamą iš krautuvės maistą aptaksuoti. Perkant drabužius dar nebuvo taksų, bet žada ir čia pridėti. Tas pasninkas būsiąs ne per septynias savaites, bet per visą amžių, ir ne dėl dūšelės išganymo, bet "dėl šalies gerovės."

Dėl darbininkams algų pakėlimo čia nėra jokios įstatymdavystės. Tuo turi patys darbininkai rūpintis per savo unijas. Bet čia didžiausia bėda, kad unijų vadovybė išsikovojo tik sau aukščiausias algas, o prie jų dar turi visokio grafto. Dabar dasivarė iki to, kad didžiausių turčių, darbo žmonių skriaudėjų, vykdomosios įstaigos jau kelia triukšmą, neva "gelbėdamos" darbininkus nuo jų skriaudėjų darbo unijose. Bet kuomet valstybės aukšti vyrai apsuka šalį ant milijonų dolerių, tai tik rinkimų proga vienas kitas oponentas prasižioja apie tokius sukčius.

-:- -:- -:-

Mūsų lietuviškas veikimas buvo lyg apsistojęs dėl baimės blogo oro ir daug sniego. Bet kol kas sniego mažai turėjom ir gal daug nebeužeis. Taigi prasidės judėjimas.

Lietuvių Republikonų Klubas šį pavasarį žada turėti keletą smagių sueigų. Vasario 27 d. vakare turės krutamų paveikslų parodą, apie sportus ir kitką, be įžangos. Vėliausiame susirinkime nutarė nupiginti savo svetainę dėl išrendavojimų parengimams 10-čia dolerių. Dabar prie naujo gaspadoriaus viskas daug pagražinta. Klubo salė randasi 2530 N. 4th St.

ALDLD 10 kuopa taipgi rengiasi prie rodymo krutamų paveikslų iš Lietuvos. Tai bus kada nors kovo mėnesį. Meniniai parengimėliai, žmonių sueigos daro gero bile kam — pavieniams ir organizacijoms. Teko nugirsti, kad net Brooklyno šaunusis lietuvių Aido Choras žada čia atsilankyti su labai prieinamomis išlygomis.

Tai ir laukiame šių smagių sueigų!

Južintiškis

VAN DOREN PASITRAUKS

Profesorius Mark Van Doren paskelbė, kad jis sekamą pavasarį žada pasitraukti iš Columbia Universiteto, kur jis dėsto anglų literatūrą. Van Doren yra žymus poetas, žymus pedagogas ir bendrai apsišvietęs vyras. Jis mano, palikęs mokyklą, pradėti daugiau rašyti.

New York. — Šio miesto majoras Wagneris pareiškė, kad jis rems Tammany Hall lyderį politikierių DeSapio. Prieš DeSapio, kaip žinia, buvo sukilę Lehmanas ir Mrs. Rooseveltienė.

Tunis. — Alžyro liaudies vadai sako: jeigu Francūzija neišsikraustys iš Alžyro, tai bus masinis žmonių sukilimas.

8-as laiškas iš Buenos Aires

Argentina prieš užgavėnias visuomet pasipuošia. Švenčia savaitę, kai kada ir ilgiau. Miestai pasipuošia vėliavomis, visokiomis šviesomis. Apsimaskavę žmonės gatvėmis paraduoja. Tai esti tradicinis karnavalas.

Laukiau karnavalo, bet jo nemačiau. Nemačiau, nes nebuvo. Jokio pasipuošimo nesimatė. Kur ne kur galėjai matyti vieną kitą vaiką, maskaradiškai pasirėdžiusį. Karnavalo metu miestas buvo apmiręs, žmonės nuliūdę. Jie susirūpinę dėl gyvenimo pablogėjimo. Jie temato tamsią ateitį. Linksmintis nebėra jokio noro. Pakako jaunimui susirinkti į klubus ir sales, pasišokti.

Taip liūdnai karnavalą argentiniečiai, turbūt, pirmą sykį praleido.

-:- -:- -:-

Šeštadienį, vasario 7, nuvykome į Susivienijimo Lietuvių Argentinoje (SLA) centralinį klubą. Tai buvo pirma karnavalo diena. Klubo salionas gražiai papuoštas. Susirinko nemažai jaunimo ir senimo.

Mus pasitiko ir vaišingai priėmė. SLA pirmininkas Albertas Plesternikas. Jis supažindino mus su visa eile SLA narių, tarp kurių buvo ir Pranas Stalioraitis, SLA kūrėjas.

Plesternikas ir Stalioraitis aprodė visą klubą. Žingeidu buvo pamatyti, kaip jie įsikūrę.

Jie aiškino, kad SLA turi 8 Argentinoje skyrius. Tai savyšalpos organizacija, panaši kaip lietuvių susivienijimai Jungtinėse Valstijose. Bet nariais jis neskaitlingas.

Pirmiau SLA buvo skaitomas kaip vienatinė fraternalė lietuvių organizacija Argentinoje. Prie jo prigulėjo katalikai, tautininkai, socialistai, progresyviai. Bet dabar dalykai pasimainė. Katalikai turi savo draugijas. Tūli progresyviai pasitraukė iš SLA.

Šiuo metu nemažas skaičius pažangiųjų lietuvių priguli prie bielorusų savišalpos draugijos, kurios administratorium yra jaunasis Kaikaris. Tai įvairių tautų savišalpos organizacija.

Savišalpos draugijų darbuotojai, su kuriais teko išsikalbėti, nusiskundžia sunkia padėtimi. Narių mirtingumas didėja, o naujais mirusiųjų vietas nebegalima atpildyti. Praeis dar 10 ar daugiau metų, jie sako, nebebus kam tas draugijas palaikyti.

-:- -:- -:-

Sekmadienį, vasario 8, viešėjome pas gerus prietelius, Juozą ir Oną Pašilius Vista Modeiroje, paskui B. Čergelis mus nuvežė į maudynes "Lietuva", o vakare visi nuvykome į Lietuvių Kultūros Klubą, kuriame vyko karnavaliniai šokiai. Senimo ir jaunimo nemažai prisirinko. Klubas buvo specialiai gražiai papuoštas.

Klubo pirmininkas Petras Sikeris, jo žmona ir kiti veikėjai užimti darbais. J. Baltušnikas sukinėjasi su literatūra, supažindina mane su kitais klubiečiais. Knygyne pora jaunuolių klubo narių ką tai piešia, iškabas daro.

Vasario 9 d. klubas taipgi turėjo karnavalinius šokius.

-:- -:- -:-

Anądien su Petru Sikeriu lankėmės "Argentinos Liet. Balso" įstaigoje-klube. Radome redaktorių Norkų ir klubo prižiūrėtoją.

Pasivaišinom šaltu alučiu ir pasikalbėjome, daugiausia apie praeitį, apie tuos laikus, kai Norkus gyveno Jungtinėse Valstijose.

-:- -:- -:-

Vasario 14 d. Lietuvių Kultūros Klubas surengė man išleistuves. Susirinko daug vietinių lietuvių — klubo narių ir mano sesutės pažįstamų.

Klubas papuoštas šventiškai. Stalai papuošti gėlėmis ir apdėti valgiais. Kai visi prie stalų susėdo, tai ir kitiems vietų pritrūko, reikėjo susipažinti ir dar vieną kitą stalą padėti.

Vaišinantis vakaro pirmininkas Silva Kažukauskas, paaiškinęs sueigos tikslą, perstatė kelis pakalbėti. Kalbėjo Klubo pirmininkas P. Sikeris, rašytoja Kairienė - Skrušdytė, žurnalistas T. Adomonis, seniausias vietos veikėjas J. Baltušnikas ir kiti. Ispanų ir lietuvių kalba kalbėjo jaunuolis Mickevičius. Man teko paskutinį žodį tarti.

Paskui sekė šokiai. Jaunimas smarkiai miklino kojas. Iš senesnių mažai kas šoko.

Fotografas nutraukė paveikslus visos sueigos ir paskirų grupių.

Išilkmė baigėsi apie 3 val. nakties.

-:- -:- -:-

Vasario 15 diena buvo graži-šilta. D. Simanavičius nuvežė mus į salada-maudynes "Lietuva."

Radome daug susirinkusių lietuvių. Daugelis jų nedavė man ramybės: vis klausinėjo apie Nort-Ameriką, koks ten gyvenimas, kaip ten lietuviai bujoja ir t. t., ir t. t.

-:- -:- -:-

Vasario 17 d. apleidžiu Buenos Aires, pasileidžiu kelionėn namų link.

Nuoširdžiai dėkoju visiems ir visoms už tokį draugišką priėmimą ir nuoširdžius linkėjimus. To niekad negalėsiu pamiršti.

J. Gasiūnas

Lowell, Mass.

Mirė B. Lažaunikas

Vasario 18 d., Šv. Petro kapinėse, buvo supiltas naujas kapas, kur palaidoti Baltraus Lažauniko palaikai. Velionis buvo jau 75 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Žaslių par., Laukagalio kaime.

1904 m., dar jaunas būdamas, atvažiavo į Ameriką laimės ieškoti, bet per visą laiką dirbo įvairius sunkius darbus. Prieš 5 metus išėjo ant senatvės pensijos.

Lažaunikas prigulėjo prie LLD vietinės kuopos ir buvo Laisvės skaitytojas.

Nuliūdime paliko žmoną Evą (Rukšteliūtę) Lažaunikienę, tris dukras ir septynis anūkus bei kitų giminių.

Palaidotas religiniai. Į kapus palydėjo daug žmonių, apie 20-yje automobilių. Velionis buvo ramaus būdo žmogus. Lai jam būna lengva ilsėtis Amerikos žemelėje! Reiškiu jo žmonai, dukroms ir giminėms užuojautą.

Lowellietis

KLAIDOS ATITAISYMAS

Laisvėje už vas. 13 d. tilpusioje iš Lowellio apie užsidarymą vilnonių blanketų dirbimo fabriko turi būti pasakyta, kad ten dirbo **apie keturi šimtai darbininkų.** Kitame paragrafe, kur kalbama apie sergančius lietuvius, turėjo būti **J. Zupkauskas,** o ne Zubrauskas. Atsiprašome draugo korespondento už įvykusias paklaidas! — **Red.**

KRISLAI

(Tąsa iš pirmo pusl.)

ant grindų, ant žmonių galvų. Vanda matė, kaip grindimis šliaužiojo sužeista Ona Matiukienė, o Stasys Matiukas kažką šaukė pro langą. Jis keikė banditus.

"Motiną tartum sunkus akmuo užgriuvo. Ji sėdėjo viduasyje, žemai nuleidusi susitaršiusią galvą. Baisios nelaimės prislėgta, ji negirdėjo nei šūvių, nei ugnies ūžimo, nejautė ant jos plikų pečių krintančių ir degančių anglių...

"Paryčiu vėjas sklaidė Bieliauskų sodybos pelenus. Tai buvo visa, kas liko iš žmonių ir namo.

"Dažnai Užumiškių kaimelį lanko Panemunėlio vidurinės mokyklos moksleiviai. (Anais senais laikais ir man teko lankyti Panemunėlio pradinę mokyklą. — A. B.) Čia kukliame obeliske iškalti Užumiškių kaimo didvyrių vardai. Štai jie: Juozas Bieliauskas, jo žmona Veronika, duktė Vanda, sūnūs Algis ir Lionginas, Stasys Matiukas, Ona Matiukienė, Šerepka ir kiti.

"Prie Bieliauskų sodybos degesių dažnai galima sutikti pagyvenusį kolūkietį. Tai — Napalys Mačiūnas. Jis vienintelis gyvas išlikęs iš Užumiškių kaimo gyventojų, tą atmintiną naktį buvusių pas Bieliauskus. Jam pavyko iššokti iš degančio namo ir, banditų nepastebėtam, pasislėpti krūmuose . . . Senasis kolūkietis dažnai papasakoja moksleiviams apie šiurpią Užumiškių kaimo tragediją..."

So. Boston, Mass.

A. L. P. KLUBAS RENGIA

BANKETĄ

Įvyks Sekmadienį

Kovo 1 March

Pradžia 1-mą Valandą Dieną

Valgysime skanius pietus, turėsime įdomias diskusijas, o vėliau bus klubo susirinkimas.

Klubo Patalpoje

318 Broadway, So. Bostone

Kviečiame visus atsilankyti.

Rengimo Komisija

Dveji metai kai mirė

Pranas Balevičius-Balwood

Vasario 25 d. sukanka lygiai dveji metai, kai mirė mūsų įžymus pianistas ir kompozitorius Pranas Balevičius (Frank Balwood), daug pasitarnavęs Amerikos lietuvių kultūriniam judėjimui. Mes jo niekad nepamiršime.

LIETUVIŲ MENO SĄJUNGA

Cleveland, Ohio

Malonėkite būti mūsų svečiais

Įvyks priimtuvės **Ben Davisui.** Pasimatykite, pasikalbėkite su šiuo nenuilstančiu vadu ir kovotoju prieš diskriminaciją. Tai aukštai gerbiamas veikėjas. Priimtuvės įvyks šeštadienio vakare, vasario 28 d. Werner Methodistų bažnyčioje, 1317 E. 110-tos gatvės. Važiuoti Superior busu ir išlipti ant E. 110-tos gatvės.

Pradžia 8:30 valandą vakaro. Įžanga nemokama. Ateikite ir atsiveskite draugus.

Rengia Anti - diskriminacijos Komitetas.

Koresp.

Atostogos (vakacijos) Europoj

New Yorke gyvenę lietuviai, kartu su estais ir latviais, kurie tik priguli prie kultūrinės veiklos ir kurie nori pigiai nukeliauti atostogoms Europon ir pargrįžti namo, kartu susidėję, šiai vasarai užsakė didžiulį keleivinį, 100 vietų, "Boeing Stratocruiser" iš žinomos "Chartered Planes" bendrovės "Transocean Airlines". Kelionė į Frankfurt am Main, Vokietijoj, iš kur gali kiekvienas keliauti, kur tik širdis geidžia, prasidės birželio 19 d., o reiks namo grįžti liepos 11 d. Kelionė ten ir atgal kainuos tik $290.00, kai skrendant be talkos, net $522.00. Jei kam šitoks sumanymas rūpi, daugiau informacijų gali gauti pas A. Šalčių, 77 Steamboat Rd., Great Neck, New York.

1,400 duobkasių ant katalikų, protestantų ir žydų kapų reikalauja aukštesnių algų. Dabar duobkasiai pirmais metais darbo gauna po $86 savaitei, o su kiekvienais sekamais metais alga yra pakeliama.

Nušovė dvi jaunas merginas

Niujorko centre, 95 Madison Ave., pas Marvin Fabrica Co. tarpe kitų darbininkų dirbo ir Ponell Johnson, 27 metų amžiaus vyras. Kompanijos viršininkai atmokėjo jam $65.50 algą ir pavarė iš darbo, nes "jie nepatenkinti jo darbu".

Johnson nuėjo į geležinių daiktų krautuvę, už $53 nusipirko šautuvą ir amunicijos. Sugrįžo į buvusio darbo vietą ir dviem šūviais nušovė dvi merginas — Lorraine Rosenberg, 21 metų amžiaus, ir Elainę Fallik, 18 metų. Pastaroji buvo baigus mokslą tik prieš 4 mėnesius ir pradėjusi dirbti.

Johnson sako: "Norėjau visus iššudyti, bet mano šautuvas užspringo". Jis vietoje ir buvo areštuotas.

Kompanijos viršininkai sako, kad Johnson buvo pradėjęs rašyti meiliškus laiškus merginoms. Jis taipgi užsiminėpo paveikslų piešimu. Jis sako, kad merginos juokus darė iš jo paveikslų.

Tai baisi tragedija, bet kur jos priežastis, sunku žinoti. Johnsono moteris sako, kad pastaraisiais laikais jis buvo labai piktas ir nervingas.

DĖL METELIONIO KNYGOS

Vasario 17 d. laidoje buvo pažymėta, kas prisiuntė aukų knygos išleidimui, bet kiek prisiuntė, buvo praleista. Turėjo būti sekamai:

John Uraitis, Orlando, Fla., $2.

Po $1: Elzbieta Ecenia, Tampa, Fla.; J. Ragauskas (per Metelionį); Juozas Lavas ir John Kavol, Stoughton, Mass.; S. Gindrėnas, Rochester, N. Y.

Pekinas. — Kinija užprotestavo Laoso valdžiai už sulaužymą 1954 m. sutarties.

ŠAUNIU BANKETU

pagerbsime rūpestingu darbu pagarbos užsipelniusius Lietuvių Namo Bendrovės —Kultūrinio Centro Namo—direktorius

Šeštad., Kovo 14 March

Vakarienę pradedant 6:30 val.

Liberty Auditorijoje

110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill

Rengia Bendrovės suvažiavimo išrinktoji komisija. Vaišingų banketų mėgėjai esate širdingai kviečiami ir prašomi įsigyti bilietus iš anksto pas Bendrovės narius organizacijų kuopų susirinkimuose arba, kam patogu, "Laisvės" raštinėje.

Dainuos Aido Moterų Kvartetas ir Elena Brazauskienė.

Bilietas $3.00

DIDYSIS NEW YORKAS

Galvokime apie š. m. Gegužės Pirmosios minėjimą

Niujorko darbininkai jau pradeda galvoti apie tai, kaip bus paminėta šių metų Gegužės Pirmosios šventė. O ji turės būti paminėta gražiai, įspūdingai.

Šiemet, žinokime, sukaks 70 metų, kai gegužės 1 diena buvo paskelbta tarptautine darbininkų klasės šventė.

Nemanoma, kad šiemet darbo unijų vadovai pakels bent pirštą Gegužės Pirmajai atžymėti. Reikia tad patiems eiliniams nariams galvoti, reikia dirbti, reikia organizuotis ir iškilmingai savo šventę atžymėti.

Kovo mėnesio pradžioje, rodosi 7 d., Niujorke bus sušaukta konferencija pasiruošimui, kad Gegužės Pirmoji būtų tinkamai Niujorke atžymėta. Konferencijos tikrasis laikas ir vieta bus paskelbta vėliau.

Toje konferencijoje bus išrinktas specialus Komitetas, kuris rūpinsis sušaukimu masinių mitingų. Spėjama, kad Komitetas reikalaus iš miesto valdininkų, kad leistų Gegužės Pirmąją minėti masiniu mitingu Union Square (aikštėje), Manhattane. Jei miesto valdžia tai daryti neleis, bus panuomota viena ar dvi didžiulės salės, kuriose įvyks mitingai ir koncertai.

Šių metų Gegužės Pirmoji bus penktadienį. Vadinasi, laikas labai patogus, kadangi šeštadienį bus laisva nuo darbo diena.

Galvokime apie šių metų Gegužės Pirmosios minėjimą!

Jau dabar yra išleistos peticijos, po kuriomis renkami parašai dėl Gegužės Pirmosios minėjimo. Šūkiai keliami tokie: "6 valandų darbo diena 30 valandų savaitė su nesumažintomis algomis!" "Sutelkti negrams pilnas teises visose gyvenimo srityse!" "Sulaikyti atominių bombų bandymus!"

Koresp.

Varo žmones iš lūšnynų, bet jie neturi kur gyventi

New Yorkas didžiausias ir turtingiausias miestas pasaulyje, o šimtai tūkstančių žmonių neturi gyvenimui tinkamų namų. Mažai uždirbantieji, daugelis negrų ir portorikiečių šeimų, gyvena lūšnynuose, kur nėra sveikatos apsaugojimo sąlygų, kur nėra centrinio apšildymo ir tinkamų išsigelbėjimo priemonių atsitikus gaisrui.

Miesto majoras Wagneris ir kiti valdininkai sugalvojo "gelbėti" tokius gyventojus. Paskyrė šimtus "inspektorių," kurie eina į gyvennamius tr apžiūri, ar jie tinkami gyvenimui. Suradę, kad netinkami, įsako gyventojams išsikraustyti. Bet nei majoras Wagneris, nei jo "inspektoriai" nepagalvoja apie tai, kur tie žmonės turi persikelti gyventi. Ir štai kokios pasekmės.

Surasta, kad namas 108-128 W. 134th St., Bronxe, yra pavojingas gyventi: nėra centrinio apšildymo, tamsus, o jame gyveno 39 šeimos su 102 vaikais. Miesto viršininkai įsakė žmonėms išsikraustyti. Dalis jų atsisakė, nes jie nesuranda kambarių. Tokiems miesto viršininkai pakišo popierių pasirašyti, kad pasilikdami tame name gyventi jie patys ima ant savęs atsakomybę.

Mary Rock su 9 vaikais išsikraustė. Naujo gyvenimui namo nesurado, tai Šalpos (Welfare") skyrius juos nukraustė į pigų "viešbutį" ("flophouse"). Mrs. Rock su vaikučiais ten pernakvojo ir parsikraustė atgal į pirmesnį netinkamą gyvenimui namą. Ji dienraščio "Post" korespondentui sakė:

"Flophousėje nėra šilumos ir užsiklojimų. Nėra vietos išsivirti maisto. Kambarys pilnas girtų ir geriančių vyrų. Vieta visai netinkama vaikams. Ten nėra durų užrakinimų ir vyrai nakties laiku ateina į tavo kambarį. Taigi, mes sugrįžome atgal į šiuos namus ir nusitarėme čionai būti. Aš pasakiau 'Welfare' skyriui, kad aš ten daugiau nebūsiu."

Mrs. Rock pasiėmė šautuvą ir su dviem savo draugėmis atsistojo ant namo laiptų. Atrodo, kad jos yra pasirengusios ginti ir netinkamą namą.

Ieškojo naujo gyvennamio Mrs. Willie Knox, dviejų vaikų motina. Rado, bet tai vieno kamabrio su viena lova dėl trijų žmonių ir bendra virtuvė su kitais "apartmentais," o į savaitę reikia mokėti $18.50. Ir ši moteriškė su savo vaikučiais vėl persikraustė į senąjį namą.

George Tindley, šešių vaikų tėvas, sako, kad "Welfare" skyrius pasiūlė jiems persikelti gyventi į vieno kambario "apartmentą." Jie irgi nesikraustė, nes "ten nebūtų vietos nei apsisukti."

Willie Parker šeima susideda iš 9 žmonių. Vyras ieškojo geresnio gyvennamio, bet sako: "Niekas mūsų nenori priimti. Todėl mes priversti čionai gyventi ir gyvensime, kur turime savuosius rakandus. Taip mes jau nusitarėme. Ir lai niekas nebando nusikraustyti, kol mes nesusirandame žmoniškesnės vietos gyvenimui."

Štai ir padėtis. Kas *kaltas*? Tik ne tie žmonės, kurie nori patogiau gyventi, bet neturi kur. Mūsų įžymūs valdininkai giriasi, kad jie turi šimtus karinių bazių prieš socialistinio pasaulio šalis, turi įsitaisę "dideles ausis," kad "viską girdi," kas tik kalbama, ir "žino," kas tik daroma visame socialistiniame pasaulyje, bet jie "nemato" ir "nežino" to, kad daug Amerikos žmonių neturi tinkamų namų gyvenimui, kad kiekvieneriais metais šimtai tūkstančių kenčia nuo upių išsiliejimų.

New Yorko mieste gal yra blogiausia su gyvenamais namais, bet jų didelė stoka ir kituose didmiesčiuose. Ir tik tada bus išspręsta namų ir upių aptvėrimo reikalai, kada mūsų valdovai sutiks, kad pasaulyje turi būti taika, kada vietoje atominių bombų ir raketų bus statomi gyvenimui namai, aptveriamos upės ir plečiami vieši darbai. *Š.*

Mirė Pranas Sprainys

Kai ši "Laisvės" laida skaitytojus pasieks, tai bus jau palaidotas Long Islando Kazimierinėse kapinėse conеyislandietis "Laisvės" skaitytojas ir rėmėjas Pranas Sprainys.

Mirė jis praėjusį ketvirtadienį. Kai pranešimas apie jo mirtį "Laisvės" raštinę pasiekė, tai laikraštis buvo jau atspausdintas, todėl gal daugelis laisviečių apie Sprainio mirtį nežinojo, jei bent tie, kurie girdėjo pranešimą per radiją.

Kadangi Sprainių šeima yra labai populiari, tai šermeninė (Šalinsko) lankytojais buvo taip užpildyta, kaip retai būna.

Velionis Pranas paliko žmoną, dukterį, sūnų ir podukrą. Ar visi trys jaunieji yra jau su šeimomis, to nespėjau sužinot. Bet visi iki šeimininko mirties pavyzdingoj santaikoj gyveno viename name. Vargiai galėtume rasti kitą tokią vieningą mišrią didžiulę tėvų ir vaikų šeimą, kokia yra Sprainių šeima.

Malonioji velionio žmona dideliu pasigerėjimu sako: Išgyvenau su Pranu 44 metus, ir jie buvo kaip viena laimės ir džiaugsmo diena.

Nors d-gė Sprainienė giliai liūdi savo mylimojo draugo, bet sutikus ją šermenėj, prašė nors keliais sakiniais papasakot, ką pasakė apie Lietuvą profesorius Baršauskas. Papasakojau, ir ji tuo labai džiaugėsi.

Išeinant iš šermenėnės, užkalbino mane buinios išvaizdos vyrukas. Sako: Esi daug kartų man matytas "Laisvės" koncertuose ir kur nors kitur, bet nežinau jūsų vardo. Pasakiau. Tai buvo velionio Prano sūnus. Jis atmena mane dar nuo vaikų mokyklėlės laikų, kurią jis ir jo sesutė lankė.

Ramios amžinybės Pranui Sprainiui, ir lai tęsiasi pavyzdingas jo paliktos didelės mišrios šeimos sugyvenimas!

S. V.

KLAIDOS ATITAISYMAS

Pereitame Laisvės numery, aprašant apie susitikimą su prof. K. Baršausku, įvyko nemaloni paklaida. Ten buvo pasakyta, kad tarybinė mokslininkų delegacija, be kitko, apsilankė "Pana, Ill.," gi turėjo būti **Urbana, Ill.** Urbanoje yra didžiulis Illinojaus universitetas. Be to, buvo praleistas **Los Angeles** miestas, kur tarybinė delegacija taipgi lankėsi.

Iš Arizonos

Maspethietis Vincas Karlonas sveikina laisviečius atviruku iš Tucson, Ariz. Jis ten svečiuojasi pas savo sūnų.

Linkime jam smagaus paviešėjimo ir laimingo sugrįžimo.

RADIO CITY MUSIC HALL

Showplace of the Nation • Rockefeller Center • Ci 6-4600

DEBORAH KERR · YUL BRYNNER

in ANATOLE LITVAK'S Production of

"THE JOURNEY"

Co-Starring **ROBERT MORLEY · E. G. MARSHALL**

And Introducing **JASON ROBARDS, JR.**

Produced and Directed by ANATOLE LITVAK

From M-G-M in METROCOLOR

ON THE GREAT STAGE

"SET TO MUSIC" featuring dazzling "Times Square" spectacle with the famed Rockettes as top-hatted "Yankee Doodle Dandies." Corps de Ballet, guest artists and Symphony Orchestra.

THE BEST PLACE FOR THE BEST SHOW ON STAGE AND SCREEN!

Dvi komedijos iš mūsų senosios tėvynės

Praėjusį šeštadienį ir vėl mes turėjome progą pamatyti filmus iš Tarybų Lietuvos. Kaip buvo garsinta, buvo parodyta dvi komedijos — "Kol nevėlu" ir "Skenduolis." Labai džiugu, kad publikos ir vėl prisirinko pilna salė. Tas puikiai įrodo, kaip Amerikos lietuviai domisi taip šauniai vystoma kultūrine kūryba Lietuvoje.

Komedija "Kol nevėlu" yra ilgas ir intrigingas veikalas. Įžymieji aktoriai yra tie patys, kurie vaidina dramoje "Tiltas." Man atrodo, kad jų vaidyba "Tilte" daug geriau pavykusi. Filmas vaizduoja juokingoje pozicijoje jaunus ir senus žmones ryšium su meile ir vedybomis. Viskas įvyksta Lietuvos žvejų tarpe. Filmo fotografija nepaprastai graži, įspūdinga, meistriška visame kame. Bet jos turinį galima ir smarkiai kritikuoti. Per daug joje "gurkšnojimo," ir tas "gurkšnojimas" kažin kaip lyg ir iškeliamas, pagerbiamas — labai panašu į mūsų Hollywoodo filmus, kuriuose gengsteriai paverčiami kažin kokiais didvyriais. Bent jau man tas labai nepatinka. Girdėtis, kad šita prasme filmas "Kol nevėlu" yra kritikuojamas ir Lietuvoje. Tačiau tas toli gražu *nereiškia*, jog filmas nevertas rodymo ir pamatymo.

"Skenduolis" visiškai trumputė komedijukė. Nueina meškerioti du vyrai — vienas jaunas, didelis bailys, o kitas viršininkas, ir abudu nuo liepto nukrinta į vandenį. Paskui jaunuolis išdidžiai pasiskelbia, kad jis tą "didelį" žmogų išgelbėjo. Visi jį už tai sveikina. Tik paskui išsiaiškina, kad jis nėra joks didvyris.

Filmus rodė Jurgis Klimas. Ilgosios komedijos šiose komedijose aktorių kalbos buvo gerai girdimos gerai. Reikia pabrėžti, kad antrąją dalį pradėjus rodyti, ėmė ir sugedo garsiakalbis. Paskui aparatas tapo pataisytas ir antroji dalis antru kartu buvo parodyta. Šiaip rodymas išėjo gana ir suprantamos — daug geriau, negu filme "Tiltas."

Ar žinote, kas filmuose iš Lietuvos mane maloniausiai nuteikia? Ogi lietuviška kalba! Taip smagu ir džiugu girdėti aktorius lietuviškai kalbant! Per tiek daug metų teatruose ir televizijoje girdint tik anglų kalbą, dabar išgirdus lietuvius aktorius lietuviškai kalbant, tuojau tavo visi jausmai kažin kaip užsidega nepaprastu malonumu!

Vakarui pirmininkavo Valys Bunkus, o aukų padengimui parodymo kaštų paprašė Rojus Mizara. Filmų parodymą ruošė Literatūros Draugijos Pirmoji kuopa.

Rep.

Varšuva. — Liaudies teismas pasiuntė 8 mėnesiams kalėjimą katalikų kunigą I. Nowaką, kuris Dobegnieve atsisakė leisti palaidoti žmogų katalikų kapuose.

PRANEŠIMAI

HARTFORD, CONN.

LDS 79 kp. rengia draugišką parengimą, kovo 1 d., 157 Hungerford St., 2 val. dieną. Bus žaislų ir kitko. Vakarienė bus 5 v. v., kaina prieinama. Nesigailėsite atėję. Narių užduotis užkviesti svečių. Kom. (16-17)

PHILADELPHIA, PA.

LLD 10 kuopos susirinkimas įvyks penktadienį, vasario (Feb.) 27 d., pradžia 7:30 val., vakare, vieta 1150 N. 4th St. Visi nariai malonėkite dalyvauti ir atsiveskite naujų narių, kurie galite, o jie bus priimti su pagarba.

Valdyba

LOS ANGELES, CALIF.

Dėmesiui visų lietuvių! Sekmadie, Kovo - March 1 d., bus pirmu kartu rodomi filmai iš Lietuvos ir bus nepaprasti pietūs.

Įvyks Danų salėje, 1359 W. 24th St., pusė bloko į rytus nuo Vermont. Pietūs prasidės 1 val., filmai 3 v. Bus rodoma "Lietuvių Meno Dekada Maskvoje", "Žydėk, Jaunystę," ir "Urugvajaus Lietuvių Delegacija Lietuvoje." Įžanga su pietumis $2. Rengia LLD 145 kp.

Nepraleiskite progos nepamatę Lietuvos žmonių ryžto ir pastangų. Pamatysite, kaip, nežiūrint sunaikinimo per du karus, palyginus į trumpą laiką suklestėjo kultūra, mokslas ir menas; taipgi visa ekonomija. **Pasarga:** Pietūs ir rodymas filmų prasidės paskirtu laiku, nesivėlinkite. Kviečia Komisija. (12-15)

Paieškojimai

Anastazijos Bepiršėiūtės - Doyle ieško sesuo Marija Klimavičienė, gyvenanti Kaune, Italijos gt. 24-2. Iki 1948 m. ieškomosios sesers buvo toks adresas: E. Doyle, 2869 W. 32 St., Brooklyn, N. Y.

Prano Fortunato Saudargo, Juozapo sūnaus, prieš I pasaulinį karą išvykusio į JAV, ieško giminaitis Jonas Dyglys, gyvenantis Priekulės rajone, Pežaičių apyl., Papilės kaime, Veiviržėnų pašto skyrius.

Domininko Stončiaus, Domininko s., gyvenančio Čikagoje, ieško brolis Petras Stončius, gyv. Plungėje, M. Melnikaitės gt. 50.

Kazimierės Vaišvilaitės-Jokubaitienės, Gyvenusios Čikagoje, ieško Benediktas Vaišvilas, gyv. Mažeikių mieste, Tirkšlių gt. 21.

Grigas Vincas, Zigmo, mano brolis, dingęs 1942 metais. Buvo Vokietijoje ir nuo to laiko apie jį nieko nežinau. Jo gimimo metai 1927. Gal kas iš Laisvės skaitytojų apie jį žinote. Nuoširdžiai prašau man pranešti, už ką būsiu jums dėkingas. Mano adresas:

Varėnos rajonas
Marcinkonių paštas
Musteikos kaimas
Grigaitė Adelė
Lithuania, USSR

Pajieškojimai

Ieškau savo brolio Juozo Paulausko (s. Antano), gimusio 1889 m. Gyveno pagal mano dabartinį adresą. Paskutiniu laiku gyveno Pittsburgho mieste, buvo atvažiavęs atostogų 1929 m. ir vėl išvyko į Pittsburgh. Dabar kur randasi nežinau. Prašau rašyti: Jonas Paulauskas, Prienų rajonas, Šilavoto paštas, Skuigės km., Lithuania, USSR.

HELP WANTED—FEMALE

Namų ruošėja. Privatiški namai, jauna pora, maža šeima. L. I. priemiestis. Nuosavas kambarys. Du maži vaikai. Skambinkite **Manhasset 7-6616.** (14-16)

MATTHEW A. BUYUS

(BUYAUSKAS)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Newark 5, N. J.

MArket 2-5172

426 Lafayette St.

AL'S TELEVISION SERVICE

ALBERT MISIŪNAS, Sav.

(Authorized Member Philco Factory-Supervised Service)

Taisome Televizijas, Radijus, Hi-Fi

Darbą garantuotai atlieka patyręs technikas

Prašome kreiptis sekamu antrašu:

101-23 112 St., Richmond Hill,19 N. Y. Tel.. VI. 6-6895

Darbo valandos kasdien iki 10 val. vak.